

Projecte finançat per la **Diputació de Barcelona**,
"Programa específic de benestar emocional per a la infància i l'adolescència"

LA REUNIÓ DEL GRUP FAMILIAR A OSONA

AVALUACIÓ EXTERNA

Juny 2023

Fotografia de myriamrauch@hotmail.com

José-Manuel Alonso Varea

Consultor social www.alonsovarea.com

Universitat de Barcelona. Facultat de Psicologia.

Director [Master Prevenció i Tractament de Violència Familiar](https://www.researchgate.net/profile/Jose_Alonso_Varea)

[www.researchgate.net/profile/Jose Alonso Varea](https://www.researchgate.net/profile/Jose_Alonso_Varea)

Agraïments

Als infants, adolescents i adults de les 14 famílies que van ser convidades a participar.

Als membres del grup motor Reunió del Grup Familiar Osona (reuniogrupfamiliar@cssosona.cat)

- Neus Casadevall Franquesa SSB COSS
- Joan Cedó Mañosas SSB Mancomunitat la Plana
- Maribel Corrales Ruiz SSB Manlleu
- Irene Dachs Serradesanferm SEAIA Osona
- Judit Illamola Vila SSB Centelles
- Anna Matas Avellà COSS Coordinadora Àrea Infància i Famílies
- Miquel Molas Maydeu SSB Torelló
- Cesca Morera Viladecàs SSB Vic
- Carme Rodríguez Morató SEAIA Osona
- Ruth Serra Gil SEAIA Osona
- Albert Verdaguer Oliver SSB COSS

Als facilitador@s de FGC i derivants:

- Xavier Abril SSB Mancomunitat la Plana
- Montse Almendros Plana SEAIA Osona
- Anna Arumi Villarrazo SEAIA Osona
- Agustí Bancells i Bau SSB Mancomunitat la Plana
- Sandra Blanch Vila SOSTRE 360-Accio comunitària
- Mireia Camprubí Puig SEAIA Osona
- Gemma Canadell Campdelacreu COSS promoció autonomia
- Julio Cirbian Borrego SEAIA Coord Programes preventius
- Mercè Comas Planas SSB COSS
- Mercè Castells Castany SEAIA Osona
- Marta Guiteras Plans SSB COSS
- Neus Lagunas IES Miquel Martí Pol Psicopedagoga
- Silvia Martín Guerra SSB Vic
- Mercè Moorey Sangenís SSB Centelles
- David Palomera Espelt SSB COSS
- Toni Perez Sainz Escola Les Pinediques Mestre d'Educació Primària
- Toni Randos Parés Psicòleg
- Sergio Rodríguez Hernández IES de Taradell Professor de secundària

A la Carme Sentmartí administrativa del SEAIA Osona

A les persones expertes:

- Martina Erpenbeck. Treballadora social i Supervisora. Facilitadora de FGC. Trainer en FGC, Alemanya i Catalunya.
- Estrella Martínez de la Ossa. Psicòloga, facilitadora de FGC. Coordinadora del projecte FGC en Hamburg,
- Xabi Ballesteros Olazabal. Treballador social i antropòleg, director d'un centre de serveis socials de Barcelona. Formació en Facilitador de FGC. Coordinador de la Xarxa Catalana de RGF.

Índex

Agraïments	2
Índex.....	3
Resum.....	4
1. Introducció	5
1.1 Què és la RGF?	5
1.2 Fases del Procés de la RGF.....	7
1.3 Implementació de la RGF a la comarca d'Osona.....	11
2. Objectius i Metodologia.....	15
2.1 Unitats d'anàlisi i eines d'avaluació.....	16
2.2 Famílies	17
2.3 Derivants i facilitadors	18
3. Resultats	20
3.1 Amb les famílies només derivades	20
3.2 Amb les famílies a on es va iniciar el procés de RGF	21
3.3 Amb les famílies on es va realitzar les RGF.....	22
3.4 Comparació de resultats entre els tres grups de famílies.....	23
3.5 La realització de les RGF	25
3.6 Valoració dels adults i adolescents	27
3.7 Valoració dels derivants i facilitadors	28
4. Agents i Materials	31
4.1 Processos i Relacions entre Agents	31
4.2 Grup Motor.....	34
4.3 Materials	37
5. Valoració global del mètode	39
6. Conclusions.....	42
7. Discussió.....	45
8. Conclusions.....	46
9. Referències documentals	49
Annex 1: Variables estudiades	50
Annex 2: Resum del desenvolupament de les RGF.....	53
Annex 3. Entrevistes amb adults i adolescents participants a RGF	57
Annex 4: Valoració dels materials utilitzats.....	60

Resum

La “Family Group Conference” (en endavant FGC) és un model de treball creat als anys 80 a Nova Zelanda i actualment aplicat a diferents països d’Europa i resta del mon. La idea central es donar protagonisme a les famílies perquè elles mateixes amb la seva xarxa de suport informal puguin prendre decisions i trobar les solucions als seus problemes.

El Consorci d’Osona de Serveis Socials (en endavant COSS) impulsà des de 2017 una experiència pionera amb FGC (que han traduït com a “Reunió de Grup Familiar” -en endavant RGF-), a Catalunya i a l’estat espanyol, promovent dos mòduls de formació per a 50 professionals, després dels quals es va crear un grup motor amb professionals homologats que van dur a terme 14 intents d’aplicació de la RGF alhora que continuaven fent el seu treball als seus respectius serveis, la qual cosa ha suposat dificultats (combinar rols diferents, nombrosos desplaçaments per la comarca i fora de la comarca, etc.).

Les derivacions de les famílies per dur a terme la RGF van tenir lloc entre 2017 i 2021. Les famílies residien a diferents municipis de la comarca i van ser derivades principalment pels serveis socials bàsics. En la majoria (11 famílies) la preocupació estava centrada en **infància i adolescència** i en tres famílies estava centrada en **persones grans**. El **nivell de risc** de les persones objecte de preocupació que va motivar la proposta de RGF va ser principalment moderat i greu. La **complexitat de la situació familiar** va ser principalment moderada i alta.

De les 14 famílies derivades per realitzar la RGF, **es va iniciar el procés de preparació en el 71%**, i d’aquestes, en el **60%** (6 famílies) es va realitzar una RGF. El nombre mitjà d’assistents a les RGF va ser de 12 persones i amb quatre famílies es van fer reunions de revisió. Les reunions es van realitzar per igual al centre cívic que al domicili de la família. La durada de les RGF va ser d’unes 5 hores i la durada mitja del procés de treball va ser de 40 hores.

A totes les famílies a on es va realitzar la RGF es **van reportar millores**. De les quatre famílies a on es va iniciar la preparació del procés de la RGF, malgrat no es va fer la RGF, i probablement fruit de l’inici d’aquest procés, en tres famílies es van observar millores. El nivell inicial de risc de la situació de la persona que presentava la preocupació era semblant als tres grups. Respecte al nivell de complexitat familiar, al grup a on es va fer la RGF el grau de complexitat era una mica menor que als altres dos grups. Hi ha un alt nivell de satisfacció entre **famílies, facilitadores, derivants i altres professionals** implicats sobre el procés d’aplicació del mètode de la RGF.

Aquesta recerca ha permès crear un sistema d’avaluació, qualitatiu i quantitatiu amb els diferents agents implicats, que es pot incorporar a la metodologia general d’aplicacions futures de la RGF a Osona. Igualment s’han identificat diverses millores concretes per dur a terme en futures aplicacions de la RGF a Catalunya.

1. Introducció

1.1 Què és la RGF?

Les últimes tendències d'intervenció familiar donen més protagonisme a la família i el seu entorn en la presa de decisions i situen els serveis públics com autèntics suports per assolir-les respectant les diversitats familiars. Utilitzar i millorar les tècniques d'intervenció familiar adaptant-les a les noves realitats és necessari i imprescindible per tal de fomentar els canvis en situacions de crisi/o conflicte familiar.

La finalitat de proposar el model de la RGF és la millora del benestar de les persones, promovent canvis i apoderant-los en les seves pròpies decisions i solucions pel que fa a les seves vides. Es considera que el compromís de la família i la seva xarxa social i activar els recursos de la família enforteix les possibilitats de canvi reals i que aquests seran més sostinguts en el temps.

Per aquest motiu, resulta cabdal que les polítiques públiques, especialment aquelles que es dediquen a les persones, puguin incorporar en la seva pràctica diària estratègies d'apoderament col·lectiu que permetin el treball comú i augmentin les capacitats tant de les famílies com dels mateixos professionals. Un repte complex però imprescindible en un futur escenari de ciutadania autènticament activa.

La Reunió del Grup familiar, és una forma de prendre decisions que pot ser útil en molts àmbits. Son reunions de presa de decisions que apleguen l'infant o a la persona adulta amb la seva família i la seva xarxa de suport en sentit ampli, per trobar solucions conjuntes a les dificultats que experimenta la família. És un model d'apoderament familiar i social, i que compromet a tots els actors.
https://en.wikipedia.org/wiki/Family_Group_Conference

La seva posada en marxa permet, amb l'ajuda de la figura de la persona que facilita la RGF, buscar solucions dintre de la pròpia família i de la seva xarxa de suport privada i/o professional, a partir de la preocupació d'un professional que activa el servei. En canvi, els plans elaborats per professionals per les famílies tenen el risc de potenciar la passivitat d'aquesta, perquè no els considera com a propis i no se senten responsables del resultat, encara que no ho diguin (Ramos, R.,2023)

La RGF té el seu origen als anys vuitanta en la comunitat maori de Nova Zelanda. A partir del malestar que hi havia respecte a les polítiques de protecció a la infància vigents. En els anys 80 milers de nens de la minoria ètnica maori van ser retirats de les seves famílies i col·locats a famílies d'acollida o a centres residencials. En aquestes actuacions no es va tenir en compte el sistema de valors tradicionals basats en l'ajuda mútua i els forts llaços familiars. Posteriorment es va veure que els efectes d'aquestes intervencions havien estat perjudicials pel benestar dels nens.

Figura 1: Família tradicional de la tribu Maori

La població maori va posar de manifest davant les autoritats, que l'atenció que el govern estava donant a aquests infants era de molt baixa qualitat i es produïa una pèrdua de les seves arrels. Consideraven que la

comunitat d'origen podia tenir una cura millor per aquests nens basada en l'atenció per part de la seva família extensa i la resta de la comunitat.

La comunitat indígena va iniciar les converses amb el govern per tal d'arribar a uns acords d'intervenció més positius per aquests nens i les seves famílies. A partir d'aquest moment l'equip de professionals socials va trobar una nova manera de col·laboració. Va començar a treballar amb les famílies dels infants les dificultats d'aquests, intentant comprendre el context cultural i familiar com a base de la resolució i/o millora del conflicte. Neix així el Family Group Conference.

La Reunió del Grup Familiar representa una antiga idea indígena d'assemblea per arribar a un consens. Als països on s'ha posat en marxa ha aconseguit un alt nivell de desenvolupament. Així, una Reunió de Grup familiar incorpora la idea Maori que, la família és la que es coneix millor a sí mateixa, i que tot els membres junts (família nuclear, extensa i xarxa de suport social) fan una gran contribució i esforç per assegurar la seva permanència a estar junts i a col·laborar per ajudar-se entre ells.

Actualment la legislació a Nova Zelanda contempla FGC com a eina de treball prèvia a la derivació a l'equip de protecció de la infància i adolescència.

Implementació a Europa i al món

La FGC es va començar a implementar a l'any 1989 a països com Anglaterra, Escòcia i Gal·les, on es va regular la seva activitat dins de la llei de protecció al menor. L'any 2004 s'elabora la primera guia de treball i és publicat diferents documents institucionals on és reconeix com un procediment rellevant i recomanable. I a l'any 2006 demanen la implementació del FGC abans de fer la separació d'un infant o adolescent de la seva família.

El mètode es va estendre a altres països del Nord d'Europa com Alemanya (zona d'Hamburg especialment), Holanda, França, Noruega, Lituània, Bèlgica, Bulgària, Estònia, Itàlia, etc... Als Països Baixos és especialment important l'experiència, on a nivell normatiu es dona suport a realitzar una FGC abans de dur a terme altres intervencions. Tots aquests països tenen professionals formats que l'apliquen en el seu espai de treball. Arrel d'això es va crear la European FGC Network <https://fgcnetwork.eu>

Figura 2: La Family Group Conference a Europa <https://fgcnetwork.eu/the-network/>

Fora d'Europa, a part de Nova Zelanda, es treballa a Austràlia, als Estats Units d'Amèrica i a alguns països de l'Amèrica llatina com a una variant de les pràctiques restauratives. Actualment s'hi està treballant al Canadà i a Sudàfrica.

Avaluació de la RGF

Recentment Ramos, R. (2023) ha revisat la recerca en la RGF, conclouent que els professionals valoren els plans que la família proposa com a comprensius i realistes, alhora que creatius, i capaços de proporcionar més seguretat de la que els mateixos professionals podrien oferir. Fins a un 70% dels casos els professionals es mostren satisfets i en més de dues terceres parts consideren que superen els plans que ells mateixos haurien ofert. Només un 5% de plans són rebutjats.

Fins a dos terços de les famílies diuen estar millor com a resultat de la RGF; però també es reporten canvis positius fins i tot en els casos en que els plans no es compleixen. Se sol reportar una millora de les relacions entre la família i els professionals, així com canvis que afecten les relacions familiars, la vida quotidiana, els nous plans que posen en marxa els professionals i l'actuació i presència de la xarxa privada en la vida de la família.

Com a efectes immediats s'observa una millora del funcionament i de la comunicació de la família i de la relació amb la família extensa, una reducció dels conflictes i un increment del compromís entre els seus membres. També fins a un 50% dels casos millora l'actitud i la relació entre la família i els professionals, que valoren que la família entén més bé les preocupacions que la seva situació havia suscitat.

De manera immediata, el procés és positiu i normalitza el suport de la família. En acabar la RGF predomina la satisfacció entre els participants. La família diu que els seus sentiments han estat respectats, que les seves preocupacions han estat tingudes en compte, que s'han percebut com a influents. Nou de cada deu valoren positivament el temps privat durant el qual està la família sense professionals, malgrat les tensions que s'hagin pogut produir.

Si ho comparem amb un procediment tradicional, en aquest només en el 50% dels casos les famílies diuen sentir-se ben informades, només en el 33% s'han sentit escoltades, en el 25% s'han sentit assistides i només en un altre 25% han sentit que els seus punts de vista han tingut pes.

1.2 Fases del Procés de la RGF

El procés de la RGF està format per 4 fases connectades entre si. Es pot veure el procés de treball en aquest cas pràctic de Reunió de Grup Familiar a la IV Jornada TIAF (Taula de Infància, Adolescència i Famílies) Osona <https://www.youtube.com/watch?v=qjqyBSSQJpc>

1. Activació

És la primera fase necessària per iniciar una reunió de grup familiar. Aquesta activació es dona quan un/a professional, planteja una preocupació que afecta a una persona.

El/la professional:

- Informa del recurs de la RGF a la persona i/o família on es dona la preocupació
- Contacta amb facilitadors de RGF i els li fa arribar el full de derivació.
- Comparteix els documents amb els pares o tutors legals per sol·licitar el seu consentiment per a continuar amb la sol·licitud

2. Preparació

Aquesta és la fase que implica més feina per part dels facilitadors, doncs ja es mouen moltes coses en la família mentre es fan tots els contactes.

Els facilitadors que portaran a terme la RGF es posen en contacte amb el professional que ha derivat la preocupació per confirmar que faran la RGF i li expliquen el funcionament.

El primer pas és citar a la persona objecte de la preocupació. Es reuneixen amb ella i els seus acompanyants i els expliquen quina ha estat la preocupació que s'ha derivat i el funcionament de la RGF. Tracen un mapa de la xarxa familiar i social i es demana a la persona protagonista de la RGF que decideixi quines persones vol convidar a la reunió. En cas de ser menors d'edat, aquest treball es farà conjuntament amb els seus progenitors o tutors. També es concreta quan i on es reuniran i què necessitaran (menjar i beure, per exemple). Quan hi ha infants o adolescents aquests tenen una persona de suport (defensor/a) de la seva xarxa de suport informal que estigui al seu costat durant tota la reunió.

Els facilitadors contacten amb les persones que el o la protagonista ha proposat, per explicar-los de que tracta la RGF i explicar-los que han estat convidades i si poden comptar amb elles. En cas que el protagonista de la RGF sigui un infant o adolescent, els facilitadors busquen un dia per fer amb ell unes invitacions per donar-les a les persones convidades.

Els convidats a participar hi poden ser de manera presencial i si hi ha alguna dificultat ho poden fer per altres mitjans: telèfon, carta, videoconferència ,etc...

En resum, el/la facilitadora:

- Es reuneix amb la família i traça un mapa de la xarxa familiar i social
- Es reuneix i convida a la reunió els membres de la família extensa i de la seva xarxa social que la persona protagonista vol que estiguin presents i altres involucrats
- Ajuda a la família a trobar una data i un lloc adequat per la reunió

3. Reunió de família

3.1 Ronda d'intercanvi d'informació

En aquesta primera part de la reunió els facilitadors donen la benvinguda a totes les persones participants i expliquen com es desenvoluparà la reunió. Es fa una primera ronda de presentacions i es convida a que els o les professionals i/o persona que ha plantejat la preocupació la comparteixi. Un cop fet, tots els participants donen la seva opinió sobre la preocupació. Abans de tancar aquesta part, es demana als professionals que han estat convidats (que no són els que han plantejat la preocupació) que tanquin la ronda, donant si s'escau més informació o oferint el seu suport a la família en algun tema concret.

També es concreta abans qui serà el defensor de l'infant o de la persona en la que hi ha el focus de la preocupació i també qui serà el moderador. Igualment es concreta que el pla d'acció que ha de garantir uns mínims de protecció i ha de ser concret, realista, factible i acceptat. El pla ha de especificar qui farà, què farà, quan, amb qui i com.

És important que en la ronda d'intercanvi estigui clar l'ordre en que els facilitadors proposaran que es parli. Per exemple, primer el/els professionals que han plantejat la preocupació, després si parlem de menors d'edat, les mares i els pares i altres familiars segons es cregui i la resta de professionals.

En resum:

- Els professionals i els derivants, presenten a la família en un llenguatge simple i comprensible, la situació, la preocupació, la targeta d'activació que ha activat la RGF. Igualment, deixen clar als presents quin és el nivell de protecció mínim que es necessita per poder validar el pla d'acció que ells han de construir
- Altres persones convidades a la reunió comparteixen la informació que disposen sobre la situació actual i els elements favorables de l'infant o adolescent i la seva família
- Els membres de la família tenen la oportunitat de sol·licitar als professionals presents els aclariments que necessitin, també pel que fa a la informació que els recursos que els serveis els poden proporcionar per a la realització del Pla d'acció.

3.2 Temps reservat per la família

En aquesta segona part només hi participa la família amb la seva xarxa extensa, ja que tots els professionals i els facilitadors surten fora. Així, és el temps en que la xarxa familiar parlarà i buscarà possibles solucions i elaborarà el pla d'acció que prèviament se'ls hi ha explicat com s'ha de confeccionar.

Durant aquest temps la família sap que el facilitador està a la seva disposició per si sorgeix algun problema o dubte o per comunicar que ja tenen el pla d'acció acabat. Els professionals s'acomoden doncs la seva participació ja s'ha acabat.

En resum:

- La família i la seva xarxa de suport es queda sola a la sala de reunió perquè pugui acordar el seu propi Pla d'acció
- Els facilitadors i els derivants estan a disposició per garantir que la família, tingui el suport necessari

3.3 Ronda per presentar i acceptar el Pla d'acció

En aquesta tercera i última part de la RGF els facilitadors i el professional derivant que ha plantejat la preocupació, tornen a la reunió amb la família. Els membres de la família demanen als professional que escoltin que han acordat. El/la professional pot fer preguntes per aclarir el pla d'acció i assegurar-se que sigui concret, factible i acceptat.

La família signa el pla d'acció, validat pels facilitadors i s'acorda una data per la reunió de revisió. S'agraeix la presència i la participació de tothom i es fa el comiat.

Els facilitadors fan arribar una còpia del pla d'acció per a tots els participants que l'entreguen en un màxim d'una setmana si no es pot fer allà mateix.

En resum:

- El pla d'acció és presentat pel professional que treballa amb la família als serveis de protecció del menor per a ser aprovat
- La persona que facilita té un paper de suport a la comunicació i revisa els requeriments necessaris per l'acceptació del Pla d'acció.

4. Reunió de seguiment i verificació del pla d'acció

És la trobada posterior a la reunió familiar de tots els membres que hi han participat, inclosos els professionals derivants.

L'objectiu és la de valorar si el pla d'acció funciona o si s'ha de fer alguna modificació.

És important reconèixer l'esforç que la família ha realitzat, elogiar i explicar el procés de forma positiva, així com valorar els acords i recollir si hi ha idees/decisions/solucions noves a les que es van prendre en la primera trobada. S'ha de fer, aproximadament, entre dos i sis mesos després dels acords.

En resum:

- El professional derivant i els membres de la família són els responsables de la vigilància del Pla d'acció
- Posteriorment, en un període de temps identificat per la família, es pot organitzar una RGF de verificació del Pla d'acció

1.3 Implementació de la RGF a la comarca d'Osona

Si revisem el marc normatiu Catalunya trobem diferents lleis i plans que justifiquen la necessitat de posar en marxa models com la RGF.

Per exemple, la Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (LDOIA), i el nou Pla Estratègic de Serveis Socials de Catalunya (2021- 2024) el qual assenyalava, al menys, en tres palanques i cinc eixos, aspectes a on s'emmarca la metodologia de la RGF:

- Palanca 1: Les persones i les professionals: motors del sistema.
Eix 1: Atenció centrada en la persona i la seva interacció social i comunitària
- Palanca 3: L'acció comunitària i la prevenció: un sistema més proactiu.
Eix 5: Acció comunitària i inclusiva. Eix 6: Prevenció en infància i joventut. Eix 7: Les famílies com a unitat d'intervenció social
- Palanca 4: La governança i el coneixement: decisions basades en l'evidència.
Eix 11: Recerca i innovació

El projecte de la RGF a Osona ofereix la possibilitat de l'obertura de nous camins, de noves vies d'apoderament familiar, que facin possible el ple exercici dels drets reconeguts als infants en la LDOIA i en les convencions internacionals que l'emmarquen. Igualment el model de la RGF s'emmarca en els objectius estratègics de la TIAF Osona i del COSS per l'any 2022 per tota l'organització, o on s'especifica:

- Augmentar treball grupal per perfils de població.
- Extensió progressiva de les eines de valoració i intervenció a tots els professionals (FGC; Gijón; mediació familiar;...)
- RGF: com a metodologia preventiva i intervenció comunitària.

Tot començà quan les professionals del SEAIA Osona van ser convidades al 2015 a un taller sobre FGC amb la formadora Martina Erpenbeck que va organitzar la TIAF de La Marina <https://lamarina.cat/c/mes/tiaf/> Posteriorment, el Consorci d'Osona de Serveis Socials i la UVIC, amb motiu del dia del treball social del 2016, va organitzar un taller semblant al realitzat a La Marina. Allà es va exposar què és la RGF, quines avantatges aporta a les famílies, a la comunitat i als professionals i com es porta a terme. En aquest taller hi va haver la col·laboració de professionals de l'EAIA de l'Alt Empordà i del CRAE Albera, qui van explicar la seva experiència en alguna de les aplicacions que havien fet. Posteriorment va sorgir la necessitat d'aprofundir en FGC i des de l'Àrea d'Infància, Adolescència i família del Consorci d'Osona de Serveis Socials es va organitzar una formació. Arran d'aquest curs es va crear el Grup Motor.

El projecte d'Intervenció Social, Familiar i Comunitari té l'objectiu d'implementar la Family Group Conference (FGC) o Reunió de Grup Familiar (RGF) a la comarca d'Osona. És un projecte pioner i innovador a Catalunya i a la resta de l'estat espanyol. Els objectius del projecte van ser:

- Implementació de la RGF a la comarca d'Osona portant a terme diferents experiències de RGF en diferents àmbits
- Canviar la mirada en la forma d'intervenció, canviant el model assistencialista per un model d'apoderament de les famílies.
- Fer difusió en altres camps d'intervenció; salut, educació, dependència
- Realitzar nous cursos de formació per a professionals
- Reconeixement de la formació feta
- Supervisar les primeres experiències pràctiques

El projecte va dirigit a:

- La població de la comarca d'Osona de qualsevol edat.
- Tots aquells professionals (socials, educatius, sanitaris i altres) de la comarca d'Osona que treballin amb persones que puguin necessitar de la RGF en algun moment de les seves vides. Es facilita que aquests professionals puguin demanar suport i/o derivar a qualsevol persona o a una unitat de convivència amb dificultats detectades on sigui bo implicar a la xarxa en la presa de decisions buscant millores amb el suport i la participació de tots.
- Responsables i polítics que tinguin competències en l'àmbit social.

Es vol promoure un canvi de mirada, passant d'un model assistencialista a un de més apoderament de les famílies i de la seva xarxa social a l'hora de prendre decisions que els hi afecten directament. La Reunió del Grup Familiar (RGF) va en aquesta línia, és un model originari de la població indígena en la seva pràctica d'assemblea, en la qual la comunitat se sent responsable de la persona afectada i no la veu com un individu sinó com una part de la comunitat. Aquesta sensació de que els altres estan preocupats per tu i busquen solucions es una experiència molt forta i única per la persona protagonista de la RGF. El poder d'aquest cercle te una gran funció preventiva, protectora i amb l'objecte de fomentar el benestar emocional dels infants, adolescents i les seves famílies. També fomenta la participació de tots els elements de la xarxa. La família i el seu entorn entès de manera global, son els autèntics protagonistes.(sempre es voluntària)

PRIMERA FASE (2017-2018)

Formació

Durant el període 2017/2018 es va posar en marxa la formació amb Martina Erpenbeck. Prop de 50 professionals de SSB i serveis especialitzats de la comarca (SEAIA I SIFE), i alguns de comarques com l'Alt Empordà i la Garrotxa, van participar de dos cursos de formació sumant un total de 40 hores. Durant aquesta formació, es va aprofundir en RGF i es va crear una borsa de facilitadors en pràctiques. La formació es va estructurar en tres mòduls:

- I. Primer mòdul de 25 hores : Introducció a la RGF
- II. Segon mòdul de 15 hores :Formació avançada
- III. Mòdul de pràctiques : per exercir de facilitadors és necessari haver realitzar una pràctica en un cas supervisat pel grup motor i per la mateixa formadora

Es va fer una primera edició amb 25 professionals participants de l'àmbit d'infància. En la segona edició es va ampliar la participació a professionals de l'àmbit de promoció a l'autonomia.

Constitució del Grup Motor (GM)

Al llarg de la formació, es va anar validant l'efectivitat de la metodologia de la RGF, i a partir d'aquí, es va crear el Grup Motor, amb el suport del Consorci d'Osona de Serveis Socials i de totes les altres Àrees Bàsiques de la Comarca, agafa el compromís d'implementar-la a la comarca d'Osona.

El grup motor esta format per professionals de la comarca que s'havien format en RGF. Son 11 tècnics de l'àmbit d'atenció a la infància i adolescència, de serveis socials bàsics i especialitzats de la comarca d'Osona. Es reuneix un cop al mes o cada dos mesos al Consell Comarcal d'Osona.

SEGONA FASE (2018-2020)

En aquesta segona fase s'han realitzat experiències pràctiques reals en l'aplicació, s'ha constituït el grup de supervisió de casos amb el suport extern de Martina Erpenbeck i s'han iniciat processos de difusió més enllà de l'àmbit de serveis socials. També s'ha participat en diverses jornades a Catalunya i d'àmbit espanyol on s'ha explicat RGF i el projecte d'implementació a la comarca d'Osona.

EXPERIÈNCIES PRÀCTIQUES

Per poder realitzar les experiències pràctiques es va crear una borsa de facilitadors de totes aquelles persones que han fet la formació i estan interessades en realitzar experiències pràctiques. També s'han elaborat diversos documents que es poden trobar a l'Annex del projecte que permeten crear un circuit propi i fer operativa l'arribada dels casos derivats, l'assignació dels facilitadors i la posada en marxa de les experiències. Des del grup motor es treballa per tal que totes les persones que s'han format com a facilitadores puguin desenvolupar una experiència pràctica.

Figura 3: Exemple de convocatòria d'una Reunió de Grup Familiar

SUPERVISIÓ D'EXPERIÈNCIES PRÀCTIQUES AMB RGF

La supervisió s'ha realitzat en totes les experiències que s'han portat a terme. La finalitat de la supervisió és donar suport i orientacions als facilitadors de l'aplicació de la Reunió del Grup Familiar i crear una metodologia pròpia d'implantació. Tot aquest procés de pràctiques es fa amb el seguiment i acompanyament del grup motor i amb supervisió de Martina Erpenbek. Aquestes primeres experiències han estat possibles gràcies a la col·laboració de les quatre àrees bàsiques de serveis socials de la comarca d'Osona (ConSORCI d'Osona de Serveis Socials, Manlleu, la Mancomunitat la Plana i Vic).

DIFUSIÓ

La difusió és una eina essencial perquè la RGF sigui incorporada en l'espai de treball dels professionals de la comarca. En aquests sentit s'ha iniciat accions de difusió en aquests àmbits

- Interna als equips de SBAS, i als serveis de la comarca: EAP /CSMA I CSMIJ/ Sanitat/ CDIAP/ Ensenyament : Centres Educatius, Jornades, Cicle de Bones Pràctiques
- Externa a professionals (congressos, Jornades i altres espais)
 - Presentació del projecte de la RGF a Osona a la xarxa Sanitària Unió de març de 2017
 - Presentació del projecte a Osona a la 7ª Jornada de Família i Infància de la protecció a l'emancipació el 25 de maig de 2018 i posterior col·laboració e el taller de formació
 - Presentació del projecte de implementació a Osona de la RGF al XIV Congreso de FAPMI de 22 i 23 de novembre de 2018
 - IV Jornada TIAF Osona, any 2019. Presentació del mètode. Cas pràctic de RGF
 - Presentació del projecte de la RGF a Osona al Congrés d'Inclusió a Vic l'any 2019
 - Presentació del projecte de la RGF a Osona a la II Jornada de Serveis Socials Bàsics de les Terres de Lleida 11 d'abril de 2019
 - Taller de formació a Girona el febrer de 2020
- Díptics per professionals/ famílies

TERCERA FASE (2021-2023)

EXPERIÈNCIES PRÀCTIQUES

- Es van seguir impulsant per part del grup motor processos de RGF amb famílies

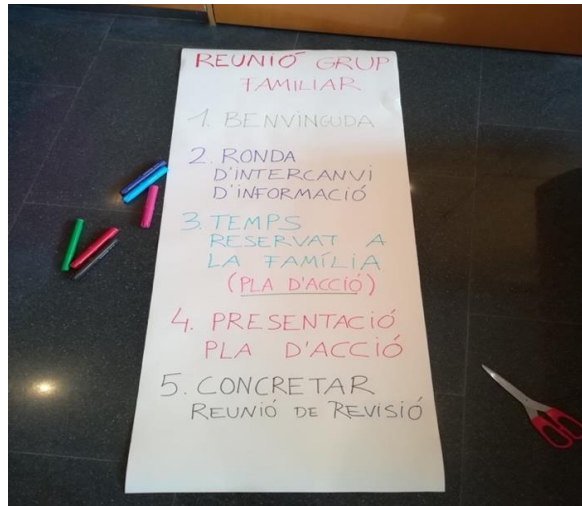

Figura 4: Exemple de presentació de les fases d'una Reunió de grup familiar

DIFUSIÓ

- Presentació del Projecte a la V Jornada TIAF Osona 2021,
- Presentació a la Xarxa d'Infància de Les Corts a l'octubre de l'any 2021
- Col·laboració en el curs de Formació impartit per Martina Erpenbeck a Platja d'Aro a l'any 2021
- Col·laboració en el curs de Formació al curs impartit per Martina Erpenbeck a Barcelona l'any 2021
- Presentació del projecte de la RGF a la Xarxa Sanitària de Girona a Salt el 14 de juny de 2022
- Co-creadores de la **Xarxa Catalana de la Reunió del Grup Familiar l'any 2022**
- Organització a Vic al setembre de 2022 de la **Reunió anual de la xarxa europea de RGF** <https://fgcnetwork.eu>, amb la participació d'11 països i amb el suport del Consorci d'Osona de Serveis Socials i la Universitat de Vic
- Taller a la Comarca Ribagorça (Osca) Presentació del Projecte de la RGF Osona, novembre de 2022

AVALUACIÓ

- Presentació del projecte al Consorci d'Osona de Serveis Socials
- Recursos bàsics per la implementació
- Avaluació l'eficàcia en la població amb la qual es va aplicar, definint uns indicadors d'avaluació (qualitatius i quantitius), clars i concrets de la utilització

2. Objectius i Metodologia

Els objectius d'aquesta recerca han estat:

- Realitzar una avaluació externa, amb la participació de tots els agents implicats (famílies i professionals), sobre l'experiència de la RGF impulsada pel Consorci d'Osona de Serveis Socials
- Definir una metodologia d'avaluació que serveixi per futures aplicacions i avaluacions de les RGF i al futur equip de RGF de la comarca d'Osona
- Elaborar informes públics de l'avaluació externa realitzada

A partir d'aquesta recerca es pretén també estimular noves experiències tant fora de la comarca com per part de professionals de la comarca que han fet la formació i que encara no s'han implicat activament.

Per realitzar el disseny d'avaluació ens hem basat en la nostra experiència com a avaluadors externs de projectes socials així com en la consulta a professionals d'Hamburg que porten temps treballant amb RGF. Hem identificat algunes **limitacions metodològiques** que han dificultat l'avaluació però no han estat impediment per a realitzar-la:

- No hi havia una definició clara de les variables amb les seves categories (per exemple, no hi havia una definició dels nivells de risc de la persona objecte de la preocupació, ni dels nivells de complexitat familiar, ni es va recollir, al seu moment, informació dels resultats als 12 mesos de feta la RGF).
- Es tracta d'una mostra petita per la qual cosa podem parlar només de tendències però no d'una manera conclouent

Hem d'assenyalar com un **punt fort** de les professionals que van iniciar l'aplicació de RGF, que ha fet possible aquesta avaluació malgrat les limitacions esmentades, i que es el fet que van recollir una documentació completa i diversa al llarg del projecte (plantilla de derivació, diari de camp, actes de les reunions del grup motor, etc.).

La transformació de les mancances inicials del sistema d'avaluació en propostes de millora ens ha permès **crear una metodologia d'avaluació innovadora**, valorada com més completa del que habitualment fan servir els equips de facilitació de RGF a altres països.

A continuació es presenta el disseny de l'avaluació:

- Les 6 unitats d'anàlisi
- Les 14 eines d'avaluació
- Les variables estudiades amb cada eina
- Les persones que han participat al procés (familiars, derivants i facilitadores)

2.1 Unitats d'anàlisi i eines d'avaluació

Es van crear 6 unitats d'anàlisi, cadascuna d'elles compostades per diferents elements, i per les quals es van crear diferents eines d'avaluació. A l'annex 1 es pot veure el detall de les variables estudiades a cada unitat d'anàlisi

Quadre 1. Descripció de les unitats d'anàlisi d'avaluació, els elements i les eines

Unitats d'Anàlisi	Elements	Eines
Grup Motor (GM)	<ul style="list-style-type: none"> • 11 persones 	<ul style="list-style-type: none"> • Actes reunions GM (31 actes) • Formulari 1 membres del grup motor • Focus grup amb membres GM
Materials	<ul style="list-style-type: none"> • Tríptic • Projecte definitiu • Procés RGF i Fases • Full derivació genèric • Full derivació adolescents • Esquema pla d'acció • Eco-mapa 	<ul style="list-style-type: none"> • Formulari 1 pels membres del grup motor • Formulari 4 per tres persones expertes
Facilitadores i co-facilitadores	<ul style="list-style-type: none"> • 14 persones 	<ul style="list-style-type: none"> • Formulari 3 per les facilitadors/es
Derivants i altres professionals	<ul style="list-style-type: none"> • 19 persones 	<ul style="list-style-type: none"> • Formulari 2 pels derivants i altres professionals
Famílies (feta o no la RGF)	<ul style="list-style-type: none"> • 14 famílies 	Resum de la intervenció, a partir de: <ul style="list-style-type: none"> • Full derivació • Diari de camp • Excel buidat variables • Plans d'acció (només RGF) • Reunió de revisió (només RGF)
Famílies (només participants a les RGF)	<ul style="list-style-type: none"> • 7 Adults • 2 Adolescents 	<ul style="list-style-type: none"> • Entrevista semiestructurada als adults. • Entrevista semiestructurada als infants/ adolescents.

Quadre 2. Descripció de participants per a cada eina d'avaluació

EINES D'AVALUACIÓ (per ordre d'implementació)	Nombre de participants
Resum qualitatiu del treball amb les famílies a partir de: <ul style="list-style-type: none"> • Full derivació (versió genèrica i versió adolescents) • Diari de camp • Excel buidat variables (feta o no RGF) • Plans d'acció (només RGF fetes) • Reunió de revisió (només RGF fetes) 	14 famílies
Actes reunions GM	31 actes
Formulari 1 membres del grup motor	11 persones
Formulari 2 derivants/ altres professionals	19 persones
Formulari 3 facilitadors/es	14 persones
Formulari 4 persones expertes	3 persones
Entrevista semiestructurada adults	7 persones
Entrevista semiestructurada infants i adolescents	2 persones
Focus grup amb membres GM	11 persones

2.2 Famílies

Les derivacions de les famílies per dur a terme una RGF van tenir lloc entre els anys 2017 i 2021, bàsicament els tres primers anys degut, a partir de 2020, als efectes de la pandèmia COVID. Posteriorment a aquesta data s'han continuant fent RGF, però no s'han inclòs en aquesta recerca. A continuació fem un resum d'algunes característiques de les famílies, dels serveis i professionals derivants i del sistema d'informació (veure quadre 3).

Sobre les característiques de les **famílies**:

- Resideixen a diferents **municipis** de la comarca d'Osona: Vic (3 famílies), Voltreganes (2 famílies), Centelles, Manlleu, Sant Quirze, Balenyà, Roda de Ter, Taradell, Torelló, Sant Julià i L'Esquirol.
- El **nivell de risc** de la persona objecte de preocupació que va motivar la proposta de RGF ((veure quadre 8) va ser: moderat (en 8 casos), greu (en 5 casos), lleu (només en un cas)
- La **complexitat de la situació familiar** (veure quadre 9) va ser: baixa (en 2 casos), moderada (en 9 casos), alta (en 3 casos).
- La **preocupació** estava centrada principalment en infància i adolescència (11 famílies) i a on aquesta estava centrada en persones grans van ser 3 en famílies (8, 9 i 10).
- Hi havia mes nois que noies (9 i 5 respectivament)

Sobre els serveis i professionals **derivants**:

- Han estat principalment el **Serveis Socials de Base -SSB-** (11 famílies), i en segon lloc el SEAIA -EAIA i SIFE-, degut a que les persones professionals que es van formar en RGF majoritàriament treballàvem a aquests dos serveis.
- No hi ha diferència entre les tres tipologies de procés de treball realitzat (només derivació, només inici de procés i realització de RGF) i el tipus de derivant.

Sobre el **sistema d'informació**:

- En tots els casos es va omplir una **plantilla de derivació**
- En tots els casos es va omplir un **diari de camp**
- Es va crear una **invitació específica per la RGF** a les famílies 11 i 14

Quadre 3. Famílies derivades per iniciat procés de preparació de la RGF (derivant, any derivació, situació inicial de la preocupació)

Família i derivació	Derivant	Sexe, edat	Preocupació (Situació inicial)
1 2017	SIFE	Noia 9	Acolliment familiar amb avis. Les visites no funcionàvem i aportaven malestar a tothom. Hi havia retrets i tensions en aquest sentit.
2 2017	SSB	Noia 14	El malestar de la noia, la deixadesa i l'absentisme. La preocupació és compartida per pediatria i els professors/es de l'IES
3 2017	SSB	Nois 10 i 11	Inestabilitat emocional dels infants. Des que la mare viu sola amb ells hi ha més descontrol, manca d'higiene, més faltes de respecte dels infants cap a la mare.
4 2018	SSB	Nen 2	La mare a l'estar sola amb el petit, se sent desbordada. Pares separats, pare que dona suport però hi ha molt mala relació (problemes de violència)
5 2018	EAIA	Noi 16 Noi 16	Relació conflictiva entre la mare i els seus fills que sortiran del CRAE, a partir de la majoria d'edat, però sense tornar a casa
6 2018	SIFE	Noi 16	La situació personal i familiar del noi que viu amb l'avia i les dificultats per d'aquesta per cuidar-lo.
7 2018	SSB	Noi 13 Noia 10	Estat emocional dels infants que viuen amb els pares, i relació dels infants amb aquests.
8 2018	SSB	Home 82	Estat de salut de l'avi. Preocupa la implicació de la família en la seva cura. La preocupació de l'avi és que la família no es baralli i que el net estigui bé
9 2019	SSB	Home 88	Conflictes familiars entre els fills. Manca de consciència de la problemàtica familiar pels fills que conviuen a casa: avi amb grau III i filla amb greus problemes de conducta.
10 2019	SSB	Dona 93	Sentiment de solitud i manca de suport familiar. Problemes sobre futura herència
11 2019	SSB	Noi 13 Noi 11	Infants viuen amb la mare i no atenen ni respecten els límits, pautes i autoritat de la mare. Dificultat de la mare per establir i mantenir aquestes pautes.
12 2019	SSB	Noi 16	Família nuclear amb dos fills adoptats. Vincle afectiu molt deteriorat del noi amb els pares, amb risc de trencament de vincles relacionals.
13 2019	SSB	Noia 18	Relacions conflictives, especialment entre mare i filla (va passar per una operació de canvi de sexe fa uns anys), i necessitat de la noia de ser compresa
14 2021	SSB	Noia 15	El rol de cada membre de la família, baix estat d'ànim de la noia i baixada acadèmica. Escassa comunicació familiar

2.3 Derivants i facilitadors

Al llarg del projecte van participar diferents professionals amb diferents rols, per una banda, les persones que van derivar les famílies per realitzar una RGF i per una altra les persones facilitadores de les reunions. Degut a ser una experiència pilot impulsada pel Grup Motor, molts derivants i facilitadors formaven part d'aquest grup motor. Al quadre 4 podem veure la llista de professionals derivants i facilitadors així com els membres del grup motor.

Quadre 4. Membres del grup motor, professionals derivants i facilitadors.

PROFESSIONALS CONSULTATS		Grup Motor	facilitador@	Derivants
Neus Casadevall Franquesa.	SSB COSS	X	X	X
Irene Dachs Serradesanferm	SEAIA	X	X	X
Carme Rodríguez Morató	SEAIA	X	X	X
Judit Illamola Vila	SSB Centelles	X	X	X
Cesca Morera Viladecàs	SSB Vic	X	X	X
Miquel Molas Maydeu	SSB Torelló	X	X	X
Joan Cedó Mañosas	SSB Mancomunitat la Plana	X	X	
Anna Matas Avellà	COSS Coordinadora Infància i Famílies	X	X	
Ruth Serra Gil	SEAIA	X	X	
Albert Verdaguer Oliver	SSB COSS	X	X	
Maribel Corrales Ruiz	SSB Manlleu	X		X
Mireia Camprubí Puig	SEAIA		X	X
Sandra Blanch Vila	SOSTRE 360-ACCIO COMUNITÀRIA		X	
Anna Arumi Villarrazo	SEAIA		X	
Mercè Comas Planas	SSB COSS		X	
Julio Cirbian Borrego	SEAIA- Coord Programes preventius			X
Agustí Bancells i Bau	SSB Mancomunitat la Plana			X
Mercè Castells Castany	SEAIA			X
Gemma Canadell Campdelacreu	COSS promoció autonomia			X
Marta Guiteras Plans	SSB COSS			X
Silvia Martín Guerra	SSB Vic			X
Montse Almendros Plana	SEAIA			X
Xavier Abril	SSB- Mancomunitat la Plana			X
Neus Lagunas	IES Miquel Martí Pol			X
Mercè Moorey Sangenís	SSB Centelles			X
David Palomera Espelt	SSB COSS			X

3. Resultats

Aquest capítol descriu :

- els processos de treball realitzats agrupant-les en tres grups en funció del moment del procés de treball fins on van arribar (només derivació, només inici de procés i realització de RGF),
- la comparació de resultats entre els tres grups i
- la descripció de les RGF realitzades recollint les valoracions de les famílies i dels professionals derivants i facilitadors.

El capítol està basat en les següents eines d'avaluació:

- El formulari al grup motor, el formulari a professionals derivants, i el formulari a facilitadors.
- L'anàlisi qualitatiu relat del treball realitzat amb les 14 famílies.
- Les entrevistes a 7 adults participants a les RGF
- Les entrevistes a 2 adolescents participants a les RGF

3.1 Amb les famílies només derivades

Les principals conclusions que es desprenen del treball amb les famílies només derivades i que per tant on no es va iniciar el procés de la RGF (veure quadre 5) son:

- El principal **motiu per no iniciar-se la RGF** va ser, en la meitat dels casos, que es van desdir, be un progenitor o un adolescent.
- El principal **factor de no èxit** ha estat la insuficient preparació de la derivació i el trigar en iniciar el procés de preparació un cop feta la derivació, degut a que les persones facilitadores prioritzen la seva feina per la que estaven contractades, essent la preparació de les RGF una feina afegida. Un altre possible motiu ha estat la novetat que suposava la RGF per molts professionals.
- Al cas de **nivell de risc greu** no hi va haver millora.

Quadre 5. Famílies a on només es va realitzar la derivació (no iniciat procés de preparació de la RGF)

Família	Grau de complexitat familiar (1)	Risc inicial persona afectada(2)	Evolució de la preocupació (3)	Motiu no fer-se RGF	Dedicació facilitador@s (4)
5 Noi 16 i noi 16	Mig	Moderat	Pitjor. Els nois han fet la seva però no van retornar a casa	La família va abandonar a instàncies de la parella de la mare.	5
7 Noi 13, Noia 10	Mig	Moderat	A la mare no li va interessar, però al cap de poc, la situació va canviar molt i va millorar.	La mare no va acceptar derivació i no va facilitar l'accés als fills	0
12 Noi 16a	Alt	Greu	Pitjor. Noi agafa rol més adult i s'independitza	Els SSB van desdir-se. Vincles familiars molt deteriorats	0
13 Noia 18	Mig	Moderat	La noia s'independitza i marxa del seu poble. Positiva predisposició de la derivant i en un principi de la noia	La dona es va desdir	0

- (1) Podia ser baix, mig o alt. Va ser valorat per derivant i/o facilitadora
- (2) Podia ser lleu, moderat o greu. Va ser valorat per derivant i/o facilitadora
- (3) Als 12 mesos (feta o no la RGF), podia ser millora, igual o pitjor. Va ser valorat per derivant i/o facilitadora
- (4) Total d'hores dedicades entre les dues persones facilitadores.

3.2 Amb les famílies a on es va iniciar el procés de RGF

Malgrat no es va acabar de realitzar la RGF, i probablement en part fruit de l'inici del procés de la seva preparació i fer contactes amb la família, en tres de les quatre famílies es van observar millores:

- Es van moure aspectes que van fer millorar la situació que preocupava.
- La família va comunicar que havien arribat a pactes.
- A la mare no li va interessar i al cap de poc, la situació va canviar molt i va millorar.

Dels dos casos de **nivell de risc greu** en un va haver millora i en un altre no hi va haver millora.

Quadre 6. Famílies a on es va iniciar procés de preparació de RGF, però finalment no es fa

Família	Grau de complexitat familiar (1)	Risc inicial persona afectada (2)	Evolució de la preocupació (3)	Motiu no fer-se RGF	Dedicació facilitador@s (4)
2 Noia 14	Mig	Moderat	Tot i que no es va fer la reunió, al fer contactes amb la família, es van moure coses que van fer millorar la situació que preocupava.	Noia no va voler continuar La família va desestimar fer la RGF.	6
4 Nen 2	Alta	Greu	La família va comunicar que havien arribat a pactes. Varen marxar del municipi.	En la fase de preparació la família va abandonar	16
6 Noi 16	Mig	Lleu	Les trucades dels facilitadors van fer moure coses a la família. Tot i no avançar el procés, es van veure algunes millores a la família.	El mateix noi va rebutjar fer la RGF, l'àvia que tenia cura d'ell no en veia la necessitat.	16
9 Home 88	Mig	Greu	El jutjat va fer que no s'agreugés més la situació, va incapacitar i va resoldre la situació, però no els vincles familiar.	No es va fer per nul.la col.laboració familiar Temes judicials	20

(1) Podia ser baix, mig o alt. Va ser valorat per derivant i/o facilitadora

(2) Podia ser lleu, moderat o greu. Va ser valorat per derivant i/o facilitadora

(3) Als 12 mesos (feta o no la RGF), podia ser millora, igual o pitjor. Va ser valorat per derivant i/o facilitadora

(4) Total d'hores dedicades entre les dues persones facilitadores.

3.3 Amb les famílies on es va realitzar les RGF

A totes les famílies es van identificar millores posteriorment a la realització de les RGF. Al quadre 7 es descriu el grau de complexitat familiar, el nivell de risc inicial de la persona objecte de la preocupació, les principals dificultats, el factors d'èxit i la dedicació de les persones facilitadores amb les famílies a on es va preparar i realitzar la RGF.

Quadre 7. Famílies a on es va preparar i realitzar la RGF

Família	Grau de complexitat Familiar (1)	Risc inicial persona afectada(2)	Evolució de la preocupació (3)	Dificultats	Factors d'èxit	Dedicació facilitador@s (4)
1 Noia 9	Baix	Moderat	Es va millorar en la qualitat de les visites mare-filla.	Retrets entre els pares que va afectar negativament a la nena. Massa pressió a la nena	Moltes mostres d'afecte i d'agraïment de la mare per la tasca dels acollidors al no poder exercir com a mare. Es va fer reunió de seguiment	34
3 Nois 10 i 11	Alt	Moderat	Va haver-hi millora, la mare es va independitzar de la seva mare per ser autònoma com mare dels seus fills.	La fragilitat de la mare	Al següent any es van millorar diferents aspectes.	50
8 Home 82	Mig	Greu	Millora la situació de l'avi doncs passa a viure en família	El pla d'acció no va assignar qui feia el què	Anar a viure amb el fill.	30
10 Dona 93	Mig	Greu	Millora respecte a l'atenció de l'avia doncs va anar a una residència	Altres temes associats (herència)	La família es va poder reunir i parlar	30
11 (5) Noi 13, Noi 11	Mig	Moderat	Millora, la família materna es va involucrar i van canviar coses des de llavors	En aquell moment va ser un èxit,	Predisposició del derivant i altres professionals i sobretot de tota la família.	60
14 Noia 15	Baix	Moderat	Millora	No participació de la germana, que genera conflictes en el sí del nucli familiar.	Participació de totes les persones convidades (sobretot orientadora) Espai Familiar adequat per fer la RGF.	40

- (1) Podia ser baix, mig o alt. Va ser valorat per derivant i/o facilitadora
- (2) Podia ser lleu, moderat o greu. Va ser valorat per derivant i/o facilitadora
- (3) Als 12 mesos (feta o no la RGF) millora, igual o pitjor. Va ser valorat per derivant i/o facilitadora
- (4) Total d'hores dedicades entre les dues persones facilitadores (inclou desplaçaments).
- (5) Es pot veure el procés de treball en aquesta família a la IV Jornada TIAF Osona <https://www.youtube.com/watch?v=qjqvBSSQJPC>

3.4 Comparació de resultats entre els tres grups de famílies

El resum del procés de treball realitzat es el següent:

- De les 14 famílies derivades per iniciar el procés per dur a terme la RGF, aquest **es va poder iniciar en el 71,4%** (10 famílies)
- De les 10 famílies a on **es va iniciar el procés de realitzar la RGF, en el 60%** (6 famílies) es va poder fer la RGF, i en quatre d'aquestes es va poder dur a terme la **reunió de seguiment** amb la qual conclou el mètode.
- La **durada mitja de la dedicació de facilitadores durant el procés de treball** va ser de 27 hores (suma d'hores de les dues persones facilitadores). Lògicament a mida que s'avança en el procés de treball la dedicació professional va ser mes alta:
 - al grup 1 (nomes derivació) va ser de 1,2 hores,
 - al grup 2 (nomes Inici procés) va ser de 14,5 hores, i
 - al grup a on es va fer la RGF va ser de 40 hores.
- Comparant les famílies a on va realitzar la RGF amb la resta (veure Quadre 6) observem un **nivell mes gran de millora en les famílies a on es va fer la RGF**, tant pel grau de complexitat familiar com pel nivell de risc de la persona objecte de la preocupació. En concret es van reportar millores:
 - A totes les famílies a on es va realitzar la RGF
 - De les quatre famílies a on es va iniciar la preparació, malgrat no es va acabant fent la RGF i probablement fruit de l'inici de la preparació, en tres es van observar millores.
 - A les famílies a on només es va fer la derivació en la meitat es van observar millores.

Quadre 8. Comparació de resultats de l'evolució de la preocupació amb el procés de treball realitzat realitzat (entre parèntesi el nombre de la família)

Només es va realitzar derivació (no iniciat procés de preparació de la RGF). La persona, família té una preocupació, però al final decideix no començar la preparació de la FGC (4 famílies)	Iniciada la preparació de la RGF, però no es realitza (4 famílies)	Es realitza la RGF amb pla d'acció (6 famílies)
Evolució	Evolució	Evolució
Millora (7)	Millora (2)	Millora (1)
Millora (13)	Millora (6)	Millora (14)
Pitjor (5)	Millora (4)	Millora (8)
Pitjor (12)	Pitjor (9)	Millora (10)
		Millora (11)
		Millora (3)

i) PER LA COMPLEXITAT FAMILIAR

Si creuem l'evolució dels tres grups amb el nivell de complexitat familiar, observem que al grup a on es va fer la RGF el grau de complexitat era una mica menor que als altres dos grups.

Quadre 9. Comparació de resultats entre el procés realitzat i el grau de complexitat familiar (entre parèntesi el nombre de la família)

Només es va realitzar derivació		Iniciada la preparació de la RGF, però no es realitza		Es realitza la RGF amb pla d'acció	
Grau complexitat	Evolució	Grau complexitat	Evolució	Grau complexitat	Evolució
Mig (7)	Millora	Mig (2)	Millora	Baix (1)	Millora
Mig (13)	Millora	Mig (6)	Millora	Baix (14)	Millora
Mig (5)	Pitjor	Alt (4)	Millora	Mig (8)	Millora
Alt (12)	Pitjor	Mig (9)	Pitjor	Mig (10)	Millora
				Mig (11)	Millora
				Alt (3)	Millora

ii) PEL RISC INICIAL DE LA PERSONA QUE MOTIVA LA PREOCUPACIÓ

Si observem el nivell inicial de risc de la situació de la persona que te la preocupació, veiem que als tres grups era semblant. Independentment de si es va fer o no la RGF, excepte a un cas (família 5), a la resta dels casos de risc moderat va haver algun tipus de millora. Només hi havia un cas de risc lleu i va tenir evolució positiva.

Dels cinc casos greus, tres eren de persones grans. En un cas va ser clau la intervenció judicial (família 9), i als altres dos va haver millora (famílies 8 i 10). En totes es va iniciar la preparació de la RGF, i en dos es va fer la RGF, amb resultat de millora.

Quadre 10. Comparació de resultats entre el procés realitzat i el nivell de risc de la persona que te la preocupació (entre parèntesi el nombre de la família)

Només es va realitzar derivació		Iniciada la preparació de la RGF, però no es realitza		Es realitza la RGF amb pla d'acció	
Risc inicial	Evolució	Risc inicial	Evolució	Risc inicial	Evolució
Moderat (7)	Millora	Lleu (6)	Millora	Moderat (1)	Millora
Moderat (13)	Millora	Moderat (2)	Millora	Moderat (3)	Millora
Moderat (5)	Pitjor	Greu (4)	Millora	Moderat (11)	Millora
Greu (12)	Pitjor	Greu (9)	Pitjor	Moderat (14)	Millora
				Greu (8)	Millora
				Greu (10)	Millora

3.5 La realització de les RGF

A continuació analitzarem el procés de treball realitzat aplicant les RGF (veure quadre 11):

- Excepte a la família 1, a la resta el **derivant** ha estat SSB
- El **nombre mitjà d'assistents** va ser de 12 persones (incloses les facilitadores)
- El **nombre d'infants** va oscil·lar entre un i dos. Tres eren nenes i dos nens.
- En quatre de les sis famílies es van fer **reunions de revisió**. Fer aquestes reunions es especialment costós pels facilitadors perquè es dilaten en el temps al estar implicats en la seva feina professional habitual.
- **Les reunions** es van realitzar per igual al centre cívic (3 famílies) que al domicili (3 famílies). Quan la preocupació era sobre una persona gran les reunions es feien al domicili.
- La **durada mitja de les RGF** va ser d'unes 5 hores.
- La **durada mitja del procés de treball** va ser de 40 hores.

Quadre 11. Característiques del procés de treball de les RGF realitzades

	Nombre assistents (inclosos infants i facilitadors)	Data i Lloc realització	Durada (hores)	Pla d'acció	Reunió de revisió
1 Vic Noia 9	11 persones (incloses nena i amiga seva)	18/06/2017 Centre cívic	4-6	si	28/02/2017 Centre cívic
3 Centelles Nois 10 i 11	11 persones (2 eren infants)	17/11/2017 Centre cívic	4-6	si	23/05/2018 Centre cívic
8 Vic Home 82	15 persones	25/01/2019 Domicili	4-6	si	
10 Roda de Ter Dona 93	9 persones	30/05/2019 Domicili	2	si	10/10/2019 A casa avia
11 Taradell Noi 13, noi 11	15 persones (2 eren infants)	24/05/2019 Centre cívic	4-6	si	29/01/2020 Centre cívic
14 L'Esquirol noia 15	11 persones (2 eren infants)	27/11/2021 Domicili	4-6	si	

Al quadre 12 presentem algunes reflexions fruit de la realització d'aquestes reunions. A l'annex 2 es poden consultar els relats del desenvolupament de la majoria de les RGF realitzades.

Quadre 12. Reflexions sobre algunes RGF realitzades

FAMÍLIA 1
<ul style="list-style-type: none">• Explicar millor el que s'espera del pla (que, qui, quan)• Evitar que el paper de moderadora l'agafi l'acollidora.• La persona de suport de la nena ha d'evitar que aquesta sigui sobre responsabilitzada• La nena no ha de rebre la pressió dels adults perquè sigui la que només aporta (s'amaguen els adults després del pla de la nena). Ella diu: "només parlo jo" "pensava que sortirien més propostes"• Efectes no esperats post-reunió:<ul style="list-style-type: none">○ Pare ofereix venir de nou a l'EAIA○ Els acollidors van rebre reconeixement de la família○ L'acollidor no vol ser present a la reunió de revisió
FAMÍLIA 10
<ul style="list-style-type: none">• Des de la vesant dels facilitadors, dir que el fet de fer la reunió ha mogut coses. No podem assegurar que la situació tingués el mateix final en cas de no haver-se fet la RGF i per aquest motiu ens vam sentir una mica malament. Potser en alguna altra ocasió la família hagués fet les paus... no ho podem assegurar.• La primera sensació va ser de fracàs perquè no hi havia una resposta que satisfés a totes les parts, però fent una avaluació de com havia anat tot el procés, vam coincidir que la nostra feina l'havíem desenvolupat correctament i que no tenia a veure amb el resultat de la RGF.• No podem pretendre que les experiències siguin sempre de l'èxit desitjat i que hem de ser molt curoses amb la RGF, perquè si no s'arriba a l'èxit esperat, sigui la forma més honesta, respectuosa i sincera d'haver tractat la situació i poder assumir el resultat d'una manera responsable, tranquil·la i amb empoderament. El més important és que els membres de la família i la seva xarxa extensa han tingut un espai per intercanviar i ser protagonistes durant la RGF. El pla d'acció i els resultats concrets són importants, però el més important és l'experiència de tothom del temps compartit junts en un espai i experimentar la força del cercle de suport.
FAMÍLIA 11
<p>Per part de la família:</p> <ul style="list-style-type: none">• Creuen que va ser una oportunitat i que l'experiència ha ajudat a millorar la situació.• La mare exposa que ella està molt millor que tot el treball l'ha ajudat a fer-se forta i apoderar-se, exposa que durant temps ella no ha manat a casa i que ara sí que ho fa.• Va ser excessiu tanta gent, que va estar bé per trobar-se, sobretot per donar suport a la mare, però que les coses més concretes valoren que les han de parlar els membres més propers, com en la revisió.• El pare envia missatge d'agraïment. <p>Professionals:</p> <ul style="list-style-type: none">• Es treballa l'escolta activa de tots els membres• Es diuen les coses amb sinceritat i des del respecte. S'han pogut mirar a la cara quan es diuen les coses• S'ha millorat la preocupació : que la mare pugui posar més límits i normes• Els nens estan implicats amb la sessió. Estan molt al cas i atents. (Sembla que al fill li costa en altres ocasions i aquí ha pogut fer una altre vivència).• Apliquen l'experiència a casa; fan una reunió per iniciativa d'ells.

- A la revisió s'han mogut les emocions/sentiments i s'ha pogut fer un treball emocional
- S'ha donat molta importància a la VEU dels nens.
- Apoderament del professional (al principi no coneixia pràcticament els nens i ara tenen un vincle molt positiu i estret).

3.6 Valoració dels adults i adolescents

Cap persona contactada va rebutjar el ser entrevistada. Es van entrevistar telefònicament set persones adultes i dos adolescents que van participar a alguna RGF. El parentiu de les persones adultes respecte a la persona de la preocupació va ser: tres mares, dues àvies, una tia i una filla del pare gran. A l'annex 3 es pot consultar el resum.

Els principals resultats son:

- La reacció de totes quan van rebre la proposta de participar en una RGF va ser positiva i de sorpresa, amb expectativa de rebre ajuda.
- Totes manifesten que tornarien a participar
- Totes recomanarien a altres famílies el mètode RGF
- Totes es van sentir acompanyada per les facilitadores
- La seva participació a la reunió es valora majoritàriament com a útil
- La puntuació de com van sentir des que van ser convidades fins que es va fer la RGF es de 8,5,
- Els hi va resultar especialment difícil l'inici de la RGF
- La puntuació de com es van sentir durant la reunió es de 8,6 i al final de la reunió va ser de 7,6
- El moment més especial a destacar durant tot el procés va ser el final de la reunió.
- Consideren que es van complir els acords fets a la RGF (mitja de 7,8)
- Els aspectes positius que destaquen de la RGF son:
 - Poder parlar com a família sense embuts i arribar a acords
 - El fet de fer-te obrir els ulls per veure la realitat del que està passant
 - El canvi que han fet els nets
 - El recolzament, s'ha trobat molt ben acompanyada
 - Sentir què li passa a la seva filla
- Sobre els aspectes negatius que destaquen de la RGF, dues persones no en senyalen cap, i la resta:
 - Crec que ha acabat be, malgrat a mi m'ha afectat econòmicament (la persona motiu de la preocupació era una persona gran)
 - Costa de complir les tractes que s'han de fer conjuntament pares i fills
 - Haver d'arribar a aquest extrem
- Només una persona fa una recomanació per millorar l'aplicació de RGF al futur que es el no espaiar tant la reunió de seguiment. Sobre la pregunta oberta final manifesten:
 - S'ha sentit entesa, molt més entesa per la família i les professionals
 - Agrair molt no hi ha paraules per dir-ho
 - Agrair la comprensió, a vegades la gent no l'entén i elles si que l'han entès
 - No recorda gaire, fa molt temps que ho varen fer.
 - Valora molt l'ajuda
 - No li agrada que els nets siguin en un centre

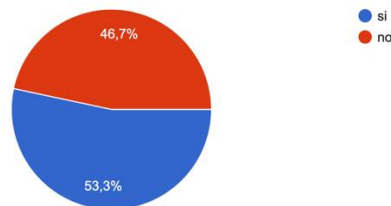
Igualment, vam entrevistar dos adolescents. El noi fa referència no a la situació d'un any després de la RGF sinó a la situació al moment de fer l'entrevista, cinc anys després. A l'annex 3 es pot consultar el resum.

3.7 Valoració dels derivants i facilitadors

DERIVANTS

Hem rebut 15 respostes de professionals que van derivar famílies per fer la RGF, de les respostes es desprèn que al 53,3% de les famílies es va acabar fent la RGF. Donat que cada professional podia derivar més d'una família no coincideixen el nombre de formularis rebuts amb el de les famílies.

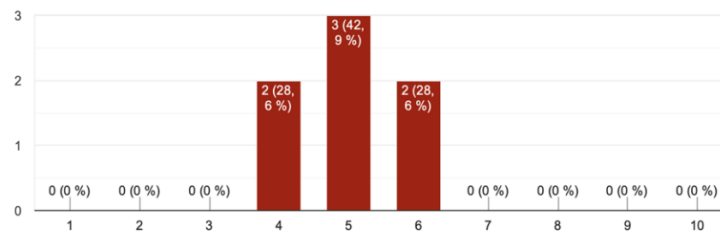
Es va acabar realitzant la Reunió de Grup Familiar?
15 respuestas

Respecte a les respostes a la pregunta: “en quin grau consideres que el motiu de la preocupació que va promoure fer la RGF es va solucionar?”:

- A on **no es va acabar fent** la RGF la puntuació més alta de millora de la preocupació va ser de 6.
- En canvi, en les famílies **a on es va fer la RGF** la puntuació més alta va ser de 10 en un cas, de 8 en un altre, de 7 en dues famílies. Hi ha 4 famílies a on les puntuacions son menors de 5.

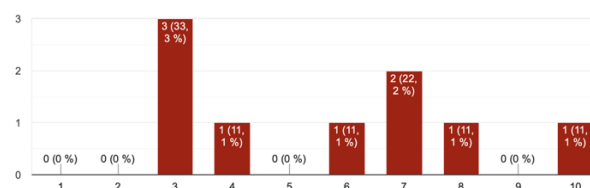
En cas que no s'acabés realitzant la Reunió de Grup Familiar, en quin grau consideres que el motiu de la preocupació que va promoure fer la RGF es va solucionar?
7 respuestas

Observacions:

- No estic segura que fos pels moviments que va causar. Diria que es van desdir de fer-la.
- De forma indirecte, la família (tieta materna) va anar donant suport però no amb la intensitat que pensàvem, deixant que l'àvia assumís aquest paper tot i l'avançada edat i la delicadesa de la seva salut.

En cas que s'hagi fet la Reunió de Grup Familiar, en quin grau consideres que el motiu de la preocupació que va promoure fer la RGF es va solucionar?
9 respuestas

Observacions:

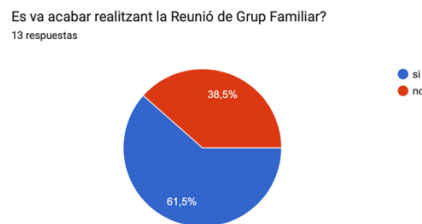
- Va anar bé per tal que tota la família agafés consciència de la situació i que cadascú i pogués posar el seu granet de sorra.
- Va ser un impuls d'autoestima per a la mare i els fills, i segur que això deixa petja. Els acords que va redactar la família van ser poc concrets i difícilment avaluables.
- Es van establir noves sinèrgies però no van durar massa en el temps.
- No es van arribar a dur a terme els acords proposats a la reunió
- El cas era sobre la cura d'una persona amb demència, que vivia sola, amb una família desestructurada i amb molt ressentiment. Van arribar a poder pactar com es faria la cura de la persona fins que ingressés en una residència per a persones grans

FACILITADORS

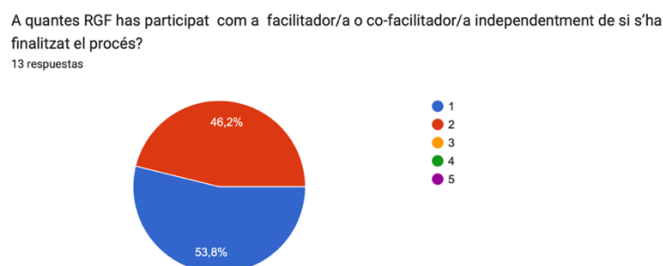
Al 61,5% de les famílies es va acabar fent la RGF. Les respostes de professionals facilitador@s van ser:

- 8 a on finalment no es va acabar fent las RGF.
- 10 a on es va acabar fent la RGF.

Donat que cada professional podia derivar més d'una família no coincideixen els 13 formularis rebuts amb les famílies valorades.

Independentment de si s'ha finalitzat el procés d'una RGF, el 53,8% de respostes son de facilitador/a o co-facilitador/a que havien participat a una, i el 46,2% havien participat a dues RGF.

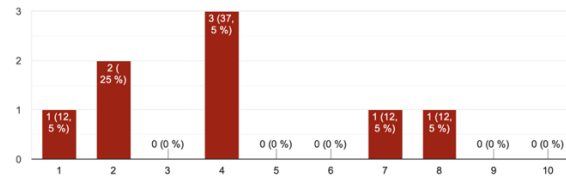

De les respostes a la pregunta: "en quin grau consideres que el motiu de la preocupació que va promoure fer la RGF es va solucionar?" podem concloure que **la preocupació que va originar la proposta de fer una RGF va millorar més a les famílies a on es va fer la RGF:**

- A on **no es va acabar fent la RGF** la puntuació de 5 o més de millora de la preocupació en famílies van ser 2 famílies. La puntuació mitjana de solució va ser de 4 (32 punts entre 8 famílies)
- En canvi, **a on es va fer la RGF** la puntuació de 5 o més la van tenir 8 famílies. La puntuació mitjana de solució va ser de 5,9 (59 punts entre 10 famílies)

En cas que no s'acabés realitzant la Reunió de Grup Familiar, consideres que el motiu de la preocupació que va promoure fer la RGF es va solucionar?

8 respuestas

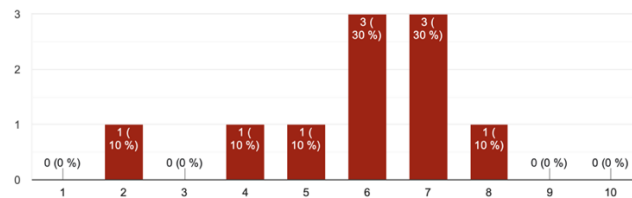

Observacions

- Es van moure coses a la família i van ajudar a millorar la preocupació
- La família no va permetre la nostra intervenció
- La progenitora no va mostrar predisposició per iniciar el procés de la RGF
- No vinculació de l jove protagonista
- Desconfiança de la família en els facilitadors (com si pertanyessin a un altre servei)

En cas que s'hagi fet la Reunió de Grup Familiar, consideres que el motiu de la preocupació que va promoure fer la RGF es va solucionar?

10 respuestas

Observacions

- La família va fer acords però després la solució va ser una altra, inesperada
- La preocupació en sí, possiblement no es solucionés, però tot el procés va moure moltes coses a nivell familiar.
- Hi havia moltes històries no resoltes entre els diferents membres de la família que van dificultar prendre unes decisions comuns

4. Agents i Materials

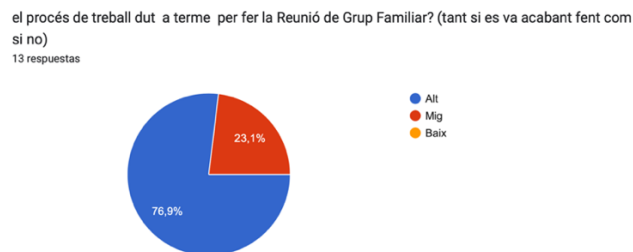
Aquest capítol està basat en la informació obtinguda de tres formularis: al grup motor, als derivants i als facilitadors

4.1 Processos i Relacions entre Agents

SATISFACCIÓ AMB EL PROCÉS DE TREBALL DUT A TERME PER FER LA RGF?

El nivell de **satisfacció amb el procés de treball** dut a terme per fer la Reunió de Grup Familiar (independentment de si es va acabant realitzant o no) tant de les facilitadores com de les derivants es alt, essent lleugerament superior per les facilitadores (76,9% vs 60%). Als dos grups no hi ha cap resposta que assenyali un nivell de satisfacció baix.

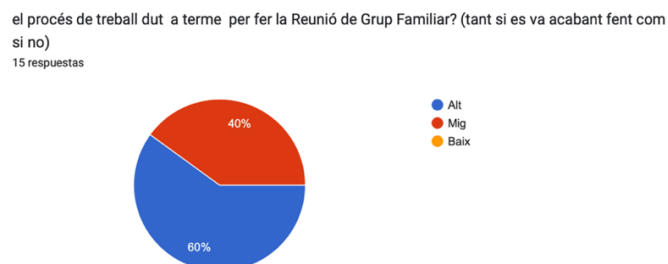
El nivell de satisfacció de les **facilitadores** es alt (76,9%), i mig (23,1%).

Observacions:

- Molt engrescador, motivador. Es percep una energia molt positiva, una manera de treballar diferent.
- Va faltar poder fer la revisió del cas, la dona es va posar malalta i va acabar a una residència
- Va permetre, com a mínim, una trobada entre els membres de la família que feia temps que no es produïa. Això va permetre l'inici d'un diàleg en relació a certs temes.
- moltes hores de treball

El nivell de satisfacció de les **derivants** amb el procés de treball es alt (60%), i mig (40%).

Observacions

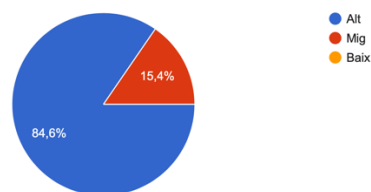
- No van haver de fer gaires reunions
- Dificultat de coordinació entre tècnics i també entre els membres participants
- Les facilitadores van intentar-ho en diverses vegades i sent molt flexibles amb els horaris.
- molta implicació i temps. La reunió va ser al vespre/nit, fora d'hores de treball

RELACIÓ ENTRE FACILITADORES, DERIVANTS I ALTRES PROFESSIONALS

El nivell de satisfacció **amb el treball entre facilitadores i persones derivants i altres professionals** i viceversa, és molt alt (85,7% de les facilitadores cap a derivants i 84,6% de les facilitadores cap a les derivants). No hi ha cap resposta que assenyali un nivell de satisfacció baix.

El nivell de satisfacció **de les facilitadores amb les persones derivants i altres professionals** (comunicació, coordinacions durant el procés, entrevista "traspàs", suport en el procés de la RGF (espais, contactes...), grau d'implicació, etc.) es alt (84,6%). No hi ha cap resposta que assenyali un nivell de satisfacció baix.

les persones derivants i altres professionals (comunicació, coordinacions durant el procés, entrevista "traspàs", suport en el procés de la RGF (espais, contactes...), grau d'implicació, etc.)
13 respuestas

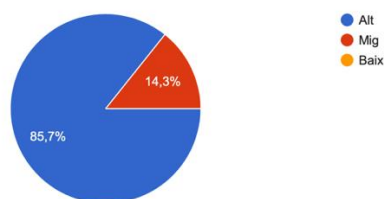

Observacions

- Bona predisposició de tothom
- Poc suport en algun moment
- El ser properes, va estar molt bé.
- Les professionals derivants es van implicar molt durant tot el procés

El nivell de satisfacció **de les derivants amb les persones que han facilitat** la RGF (comunicació, coordinacions durant el procés, etc.), independentment de si es va acabant realitzant o no, es alt (85,7%), i mig (14,3%).

les persones que han facilitat la RGF (comunicació, coordinacions durant el procés, etc.)
14 respuestas

Observació: Ho van posar tot molt fàcil i van generar un clima de distensió i confiança

RELACIÓ AMB ALTRES AGENTS

Aquests aspectes es van avaluar únicament per les persones membres del Grup Motor. El numero fa referencia al nombre de persones que donen aquesta opinió

FACILITADORS QUE HAN FET UNA RGF

- Bona 2
- Molt positiva
- Ha estat bona però la majoria de RGF les han realitzades facilitadors del GM.
- Molt bona coordinació amb els tres facilitadors de fora
- S'ha de fer una trobada amb tots ells per que sàpiguen com està el projecte
- Animar-los a participar com a facilitadors i derivadors de casos també.
- Cal més contacte amb facilitadors externs al GM.
- Només hi ha relació puntual quan hi ha algun cas per derivar.
- Una bona oportunitat i ampliació de la xarxa

ELS PROFESSIONALS D'ALTRES ÀMBITS: SOCIAL, EDUCATIU, SANITARI

- Bona, positiva 2
- Cal motivar i relacionar-nos-hi més 2
- Àmbit sanitari 2 (nul.la, hi ha poca presència)
- Mostren interès
- Coneixen poc l'existència del GM
- Força relació amb el món social
- Poca relació amb el món educatiu
- Falta comunicació i explicar la RGF
- Fer un vídeo de difusió o algun format atractiu a presentar els serveis i que derivin
- La relació ha estat de baixa intensitat

ALTRES XARXES DE RGF D'ARREU

- Bona, positiva 2
- S'ha fet molt bona feina en aquest aspecte
- Parcialment bona
- La xarxa catalana: anem fent passes mica en mica. Bona valoració de professionals que estan en moments molt dispars . La relació és molt satisfactòria
- La xarxa europea molt bona experiència i estem a any llum , la relació és molt satisfactòria
- Coordinació per tal de sumar forces i crear xarxa
- La presència en altres xarxes, les presentacions que s'han fet i les participacions en congressos crec que ha estat força important respecte al desplegament de l'aplicació de rgf a nivell territorial.
- Molt engrescats, però temo que només es quedi la teoria
- Enriquiment, coneixement, amplitud, fer aportacions

ELS CÀRRECS POLÍTIQS

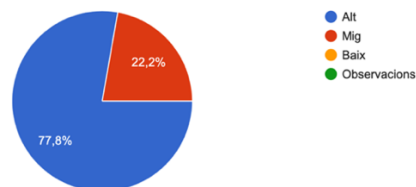
- Bona
- Els caps del consorci han sabut del model de la RGF des del primer moment
- Picar pedra però de moment amb poc resultat.
- Ens han de conèixer i saber què fe, com treballem què oferim.... Ens falta aval polític i pressupost
- Poca consciència del treball que fem
- Hi ha molt de treball per fer, fer-nos conèixer més com a GM i que entenguin el projecte com una oportunitat per tal que ajudin en el finançament per desplegar el projecte del tot i perquè acceptin que com a facilitadors en algun moment puntual haurem de demanar hores a les nostres feines per compaginar les dues coses.
- Aspecte a treballar
- La relació ha estat dèbil i cal incidir-hi mes per poder desplegar rgf al territori d'una manera formal.
- Poc a poc es van apostant i donen la oportunitat que es pugui anar realitzant
- Negativa. Crec que hi han molts que no ho entenen.

4.2 Grup Motor

Satisfacció global

El nivell de satisfacció global amb el funcionament del GM es alt (77,8%) i mig (22,2% restant).

Quin es el teu nivell de satisfacció global amb el funcionament del GM?
9 respuestas

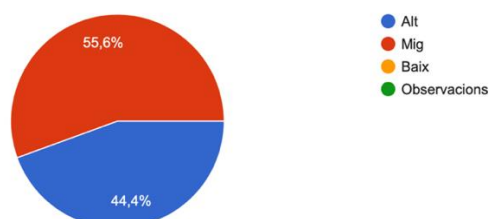

Satisfacció amb les reunions

Acompliment dels acords

La valoració del nivell d'acompliment dels acords fets a les reunions del GM es mitja (55,6%), seguit del nivell alt (44,4%). No hi ha cap valoració que assenyali baix.

Com valeres el nivell d'acompliment dels acords fets a les reunions del GM?
9 respuestas

Periodicitat

- Sobre la periodicitat de les reunions del GM la majoria assenyala mensual (66,7%), seguida de bimensual (33,3%).

Temes prioritaris a tractar a les reunions del GM

- Revisar pla d'actuació per la difusió per augmentar les derivacions. 5
- Derivacions (motivar als tècnics perquè derivin) 4
- Implementació 2 (a nivell institucional (reconeixement , desplegament i comunicació) i a nivell tècnic (difusió, comunicació, suport, gestió demanda i validació documentació)
- Agilitzar les assignacions de casos 2
- El projecte d'avaluació
- Aconseguir pressupost i aval polític per tal de crear una bona estructura i funcionament del projecte
- Acompanyament als facilitadors,
- Actualitzar i innovar material per les RGF
- Formació.
- Estendre la RGF i fer participar les persones que es van formar anteriorment
- La consolidació del projecte a la comarca
- Revisar i aprofundir en els processos de la RGF.
- Donar suport als professionals que estan en el procés de realització de la RGF
- Seguiment de casos
- El numero fa referencia al nombre de persones que donen aquesta opinió

Anàlisi actes de reunions

S'han analitzat totes les actes de les 31 reunions realitzades, al quadre 13 es pot veure el nombre de reunions i un resum dels temes tractats cada any. Algunes conclusions que hem tret da questa anàlisi son:

- La periodicitat ha estat bimensual.
- El nombre mitjà d'assistència ha estat de 10 persones
- A totes hi ha hagut un ordre del dia, repartiment de tasques i redacció de l'acta posterior.
- Es revisen acords reunió anterior i es programa data de la propera reunió
- El grau d'acompliment dels acords ha estat molt elevat

Quadre 13. Característiques de les reunions del GM

Any	Nombre reunions	Principals Temes tractats a les reunions
2016	5	Organitzar els mòduls de formació en RGF Adaptació de la terminologia del mètode al català Traducció llibre Francesca Maci
2017	6	Valorar el primer mòdul de la formació Creació de la bossa de facilitadors Difusió de RGF Dissenyar el projecte, elaboració dels materials Disseny de les primeres experiències pràctiques Supervisió experiències amb RGF
2018	8	Organització de tota la documentació a Dropbox Metodologia del projecte. Anàlisi de les derivacions i assignació de facilitadors Supervisió experiències amb RGF Participació a Jornades (FASI, TIAF Osona)
2019	3	Grups de treball (projecte, metodologia, etc.) Difusió Supervisió experiències amb RGF
2020	0	(etapa COVID)
2021	3	Difusió Supervisió experiències amb RGF Reunions amb caps per facilitar la difusió
2022	6	Preparació congrés europeu Participació a la xarxa catalana de RGF Participació a l'avaluació i revisió de la documentació de Dropbox

Aspectes a mantenir, millorar, innovar, eliminar del GM

El nombre fa referència al nombre de persones que donen aquesta opinió

A MANTENIR

- Reunions del GM (la majoria diu que siguin mensuals, alguna persona explicita que siguin presencials) 6
- El bon clima i bona relació entre companys del grup motor 2
- La cooperació i la dinàmica de participació entre tots els membres. 2
- Fer ordre del dia i actes
- Tenir un calendari anual de les reunions.
- Continuar oferint xerrades/tallers a altres professionals
- Seguir amb els canals de comunicació (correu i WhatsApp)
- Bona experiència que ha de continuar i reenfocar perquè no s'encalli el grup

A MILLORAR

- Planificació reunions anual 3
- El compromís i l'assistència de tots els membres (dues de les tres persones diuen “d'alguns participants”) 3
- Els objectius de treball (proposar-nos nous objectius) 2
- Reunions: respectar horaris i calendari.
- La freqüència d'aquest últim any
- Consolidar el projecte.
- Accés al material creat
- Relació entre el GM i les facilitadores formades

A INNOVAR

- Dedicar un temps de la jornada laboral a la RGF.
- Que la tasca professional estigui reconeguda
- Que l'administració posi hores de professional dedicat i reconegut exclusivament per aquest tema. Actualment s'ha de compaginar amb la feina habitual i de vegades és molt complicat i a més no s'avança.
- Que sigui més participatiu en les activitats que es fan a fora del GM, fomentar autonomia dels participants
- Creació de borsa de facilitadors (extensa a facilitadors que siguin o no del GM)
- Aprendre a vendre i convertir la RGF en un recurs en l'àmbit social
- Engrescar als tècnics perquè la implantin

A ELIMINAR

- Documentació no necessària al dropbox (més que eliminar, posar ordre)
- La possible cronificació d'anar aplicant la RGF més per bona voluntat que pel recolzament real institucional.
- Que depengui tant de la coordinadora

4.3 Materials

Els materials es van avaluar tant per part del grup motor i com per part de les persones expertes, a través dels formularis respectius. Al quadre 14 podem observar coincidències en les valoracions del grup motor i de les persones expertes, especialment:

- Tots els materials tenen una valoració alta.
- S'han de realitzar millores dels materials existents.
- S'han d'elaborar nous materials
- Els materials millor valorats són els eco-mapes, el pla d'acció i l'esquema del procés de la RGF .

A l'annex 3 es poden consultar els comentaris que els dos grups van realitzar sobre cadascú dels materials.

Quadre 14. Valoracions globals dels materials pel GM i per les persones expertes.

GRUP MOTOR	GRUP PERSONES EXPERTES
<p>Per aquest ordre, de major a menor puntuació:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eco-mapes • Esquema del procés RGF i fases • Esquema pla d'acció • Full derivació genèric • Tríptic per professionals i famílies • Full derivació adolescents • Projecte definitiu 	<p>Per aquest ordre, de major a menor puntuació:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esquema pla d'acció • Eco-mapes • Projecte definitiu • Esquema del procés RGF i fases • Amb la mateixa puntuació <ul style="list-style-type: none"> ○ Tríptic per professionals i famílies ○ Full derivació genèric ○ Full derivació adolescents
<p>El 77% considera que falten per elaborar altres materials, principalment:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vídeo de difusió del projecte • Tríptic més visual 	<p>El 100% considera que falten per elaborar altres materials,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Una guía más sencilla y visualmente atractiva para las familias • La hoja de evaluación del proceso a rellenar por la familia al final de la RGF • Una hoja de firmar de protección de datos; listado de participantes; un texto general de invitación;

5. Valoració global del mètode

En aquest apartat podem veure la valoració que derivants i facilitadors van realitzar sobre els aspectes del mètode a mantenir, a millorar, a innovar i altres observacions, i les breus definicions que fan del que es una RGF. Finalment podem veure les opinions de les persones facilitadores sobre la possible creació d'un equip específic per realitzar RGF.

ASPECTES A MANTENIR

FACILTADOR@S	DERIVANTS
<ul style="list-style-type: none"> • La metodologia de la RGF 2 • Bona comunicació. El bon treball dels professionals que ho gestionen 2 • El format de trobada incloent la xarxa més informal de la família es molt poderós. • treball amb els membres i la preocupació de forma assembleària i positiva • Convidar a diferents agents/ participants de diferents àmbits de la persona protagonista • les noves tecnologies han sigut clau per la participació • El treball del grup motor. El fet de seguir oferint la RGF i potenciar-la. 	<ul style="list-style-type: none"> • continuar oferint la RGF i manera de treballar per millorar preocupacions de les famílies. 2 • La neutralitat de les facilitadores durant el procés de RGF. 2 • La metodologia de la RGF. Es necessari fer totes les fases 2 • Tenir present la RGF com a eina de canvi • La incorporació de tota la xarxa, formal i informal. • Els professionals amb la formació realitzada. • Que es vagin duent a terme casos i s'apliqui mes • el poder que te la família • L'atenció sobre la persona en concret, tothom hi té paraula. • El fet que siguin professionals "externs" • explicació de la RGF a les famílies, ajustar expectatives • que la persona pugui escollir el familiar de fa de portaveu/moderador • La motivació i bona disposició dels facilitadors.

El numero fa referencia al nombre de persones que donen aquesta opinió

ASPECTES A MILLORAR

FACILTADOR@S	DERIVANTS
<ul style="list-style-type: none"> • El temps entre derivar i fer-la. Agilitat a l'hora de començar casos. Celeritat entre la proposta i primer contacte familiar 3 • Fer-ne més difusió • hores fora d'horari, desplaçaments, 	<ul style="list-style-type: none"> • Donar-la a conèixer a més professionals i a la societat en general 3 • fer més difusió, de com derivar 2 • Tenir professionals que si puguin dedicar. que sigui remunerat 2 • deixar fluir a la família interferint el menys possible • Models de documentació: díptics, cartells de les fases, objectiu... • Relativitzar la desmesurada disponibilitat de les facilitadores. • Valorar la conveniència d'una certa revisió-acompanyament en la post reunió, per ajudar a les famílies a concretar el pla de treball.

<ul style="list-style-type: none"> Facilitadors amb més experiència esdevindrà un procés més ràpid. la post-reunió, el compliment dels pactes Més entrevistes amb les persones participants La derivació (a qui? Com?). La borsa de facilitadors, com s'organitzen. 	<p>Hi ha famílies amb més dificultats que altres de posar sobre escrit els acords.</p> <ul style="list-style-type: none"> Seguiment de la intervenció, creació de vincle amb la família. acotar més el temps. Pressionar perquè es faci el més aviat possible i no hi hagi possibilitat de retractació o de poca motivació La formulació de la derivació: ha de ser més concreta. recollir les incidències que es van fent per poder aprendre i establir criteris d'actuació donar veu a les persones que tenen les capacitats afectades (demències, deficiència intel·lectual, infants)
---	---

El numero fa referencia al nombre de persones que donen aquesta opinió.

ASPECTES A INNOVAR

FACILTADOR@S	DERIVANTS
<ul style="list-style-type: none"> Crear el servei específic de RGF Donar a conèixer a tota la població. revisió i traspàs de la realització d'accions concretes i nominals que s'acorden per part de SSB Cal tenir en compte aspectes previs. Sempre és un bon moment per derivar o cal treballar coses abans? Potser el problema està en treballar d'una manera més sistemàtica la definició de la preocupació? 	<ul style="list-style-type: none"> poder arribar a tothom, donar-ho a conèixer a diferents àmbits Fer més ús de les xarxes socials. vídeo explicatiu curt per a ensenyar als usuaris i que es facin una idea més real seguiment més exhaustiu Si es cau possibilitat de desplaçaments, videotrucades i seguiment. un equip especialista en RGF a qui derives i com a professional et desvinculis (a no ser que la família et proposi com a professional que ha d'assistir) Res

ASPECTES A ELIMINAR

FACILTADOR@S	DERIVANTS
<ul style="list-style-type: none"> Cap. En tot cas es tracta de revisar-los no ho sé 	<ul style="list-style-type: none"> cap No en trauria cap

ALTRES OBSERVACIONS

FACILTADOR@S	DERIVANTS
<ul style="list-style-type: none"> La RGF és molt adequada si es treballen molt bé les expectatives 	<ul style="list-style-type: none"> Tornar a fer una formació recordatòria sobre la RGF. i els seus passos Els professionals que porten les reunions han d'estar molt ben capacitats. En el nostre cas, una de les persones/família que participava va tenir un atac ansietat i va perdre el coneixement. Ja havíem acabat els pactes i va ser en el tancament de la sessió. Per sort la família ja estava acostumada a viure aquest episodi i van gestiona-ho ells mateixos.

QUE ES PER A TU UNA REUNIÓ DE GRUP FAMILIAR?

- la solució a molts conflictes i preocupacions.
- Una eina innovadora per treballar amb les famílies i implicar-les en la presa de decisions
- Un model molt interessant ja que és la mateixa família que gestiona les seves problemàtiques
- Una forma d'intervenció familiar per buscar solucions des de la mateixa família
- una bona manera d'acompanyar a les famílies durant el seu procés
- una nova manera de treball en famílies
- La possibilitat de trobar suport i millores en els conflictes familiars, acordades per la pròpia família.
- Una trobada de gent molt diversa amb la tasca de buscar solucions compartides.
- Un espai per reconèixer les persones que SI que estan disponibles.
- Un recurs per carregar la "motxilla" amb autoestima
- Una trobada familiar promoguda per un membre de la família que e una inquietud familiar q vol resoldre, i que hi ha uns tècnics que guien el procediment a realitzar.
- una nova manera de treballar amb famílies fent un canvi de mirada per trobar solucions a una preocupació.
- una tècnica en què la família es compromet en participar del problema i així es donen suport els uns amb els altres. És un punt d'unió familiar en què es mostra la fortalesa de la pròpia família.
- Una oportunitat per la família i pels professionals derivants, per millorar aspectes des d'una perspectiva nova, innovadora i que trenca amb els estàndards actuals d'intervenció amb famílies.
- una trobada de tècnics socials i família, que s'ha hagut de preparar molt bé abans i que té l'objectiu de mobilitzar els membres de la família per reconèixer els problemes que estan afectant un o varis dels seus membres i buscar els recursos i suports necessaris per millorar la situació d'aquest membre, que sovint potser un menor. Es una tècnica de mobilització de sentiments i responsabilitats familiars.

SOBRE UN FUTUR EQUIP DE RGF

El 53,8% de facilitadores estarien interessades en formar part d'un equip que fes només RGF. Només una persona respon negativament i el 38,5% (5 respostes) responen que no ho saben. La majoria de (81,8%) estaria interessat/da en formar part d'un equip que fes només RGF. Una persona respon a temps complet.

6. Conclusions

EL PROCÈS DE RECERCA

- Aquesta recerca ha permès crear un sistema d'avaluació qualitatiu i quantitatiu i innovador amb els diferents agents implicats. Aquest sistema **es pot incorporar a la metodologia general d'aplicacions futures de la RGF a Catalunya**. Malgrat les limitacions metodològiques podem extreure conclusions i establir tendències a seguir investigant en aplicacions futures de la RGF. S'han transformat les mancances inicials d'avaluació en propostes de millora.
- **Hi hagut un alt nivell de participació per part de tots els agents implicats en el procés d'avaluació** (membres del grup motor, professionals derivants de famílies perquè s'iniciés la preparació de la reunió de grup familiar, persones facilitadores i famílies).

RESULTATS DE L'APLICACIÓ DE LA REUNIÓ DEL GRUP FAMILIAR

- De les 14 famílies derivades per iniciar el procés per dur a terme la RGF, aquest **es va poder iniciar en el 71,4%** (10 famílies). D'aquestes 10 famílies a on **es va iniciar el procés de realitzar la RGF, en el 60%** es va poder fer la RGF, i en quatre d'aquestes es va poder dur a terme la **reunió de revisió i seguiment**.
- La **durada mitja de la dedicació de les facilitadores durant el procés de treball** (suma d'hores de les dues persones facilitadores) va ser de 27 hores. Lògicament a mida que s'avança en el procés de treball la dedicació professional es mes alta: al grup de només derivació va ser de 1,2 hores; al grup de només inici del procés va ser de 14,5 hores, i al grup a on es va fer la RGF va ser de 40 hores.
- **Malgrat la mostra reduïda de famílies amb la que s'aplicà la RGF podem valorar que el procés d'activació de la RGF i la seva realització promou canvis positius en les relacions familiars de forma que es redueix la preocupació que va motivar la derivació**. Comparant les famílies a on va realitzar la RGF amb la resta observem un **nivell mes gran de millora en les famílies a on es va fer la RGF**, tant pel grau de complexitat familiar com pel nivell de risc de la persona objecte de la preocupació.
- Al grup a on no es va acabar de realitzar la RGF i **probablement en part fruit de l'inici del procés de la seva preparació**, en tres de les cinc famílies es van observar millores.
- En les famílies a on només es va fer la derivació i no es va poder iniciar el procés de realitzar al RGF, el principal **motiu per no iniciar-se la RGF** va ser, en la meitat dels casos, que es van desdir, be un progenitor o un adolescent. El principal **factor de no èxit** ha estat la insuficient preparació de la derivació i el trigar en iniciar el procés de preparació un cop feta la derivació, degut a que les persones facilitadores prioritzaven la seva feina per la que estaven contractades, essent la preparació de les RGF una feina afegida. També podem assenyalar la novetat que suposava la RGF per molts professionals.
- Els principals **criteris d'èxit** per una RGF son: treballar bé amb les famílies la derivació perquè entenguin bé el procés i les expectatives siguin adequades a la situació a treballar, i no allargar el temps entre la derivació i la realització de la RGF. Si s'allarga, el procés acaba perdent el sentit i s'entra en una fase de desmotivació. Cal assenyalar que com la RGF es feia com a feina extra de les professionals això podia fer que tot el procés s'alenteixi. A la mateixa reunió s'ha de pactar la reunió de revisió perquè sinó costa molt més fer-la.

LES REUNIONS DEL GRUP FAMILIAR REALITZADES

- Han estat principalment el **Serveis Socials de Base -SSB-** (11 famílies), i en segon lloc el SEAIA -EAIA i SIFE-, degut a que les persones professionals que es van formar en RGF majoritàriament treballàvem a aquests dos serveis.
- El **derivant** sempre ha estat SSB, excepte una família. El **nombre mitjà d'assistents** va ser de 12 persones (incloses les facilitadores). El **nombre d'infants** va oscil·lar entre un i dos. Les reunions es van realitzar per igual al centre cívic que al domicili. Quan la preocupació era sobre una persona gran les reunions es feien al domicili. La **durada de les RGF** va ser d'unes 5 hores. La durada mitja del procés de treball va ser de 40 hores. . En quatre de les sis famílies es van fer **reunions de revisió** amb la qual conclou el mètode. Fer aquestes reunions es especialment costós perquè es dilaten en el temps i no es prioritzen pels facilitadors que estan implicats en la realització d'altres RGF.

Totes les famílies es van sentir acompanyada per les facilitadores, manifesten que tornarien a participar en una RGF i que recomanarien a altres famílies el mètode. Consideren que es van aconseguir els acords fets a la RGF i que els hi va resultar especialment difícil l'inici de la RGF i el moment més especial a destacar durant tot el procés va ser el final de la reunió. La puntuació de com van sentir les famílies des que van ser convidades fins que es va fer la RGF es de 8,5, de com es van sentir durant la reunió va ser de 8,6 i al final de la reunió va ser de 7,6. Consideren que es van aconseguir els acords fets a la RGF amb un 7,8. Els aspectes positius que destaquen de la RGF són: el fet de fer-te obrir els ulls per veure la realitat del que està passant, el canvi que han fet els nets, poder parlar com a família sense embuts i arribar a acords, el recolzament, s'ha trobat molt ben acompanyada, sentir que li passa a la seva filla.

- No es pot pretendre que les experiències siguin sempre d'èxit i hem de ser molt curoses amb la RGF, perquè si no s'arriba a l'èxit esperat, la RGF ha estat la forma més honesta, respectuosa i sincera de tractar la situació i poder assumir el resultat d'una manera responsable, tranquil·la i amb empoderament. El més important és que els membres de la família i la seva xarxa extensa han tingut un espai per intercanviar i ser protagonistes durant la RGF. El pla d'acció i els resultats concrets són importants, però el més important és l'experiència de tothom del temps compartit junts en un espai i experimentar la força del cercle de suport.

PROCESSOS I RELACIONS

- El **nivell de satisfacció amb el procés de treball dut a terme per fer la Reunió de Grup Familiar (independentment de si es va acabant realitzant o no) tant de les facilitadores com de les derivants es alt**, essent lleugerament superior per les facilitadores (76,9% vs 60%). Als dos grups no hi ha cap resposta que assenyali un nivell de satisfacció baix.
- **Les derivants** majoritàriament estan satisfetes tant amb el procés de treball com amb el treball amb les persones que han facilitat la RGF (comunicació, coordinacions durant el procés, etc.) (independentment de si es va acabant realitzant la RGF).
- **Les facilitadores** igualment majoritàriament estan satisfetes tant amb el procés de treball les persones que han facilitat la RGF (comunicació, coordinacions durant el procés, entrevista "traspàs", suport en el procés de la RGF (espais, contactes...), grau d'implicació, etc.) (independentment de si es va acabant realitzant la RGF)
- El nivell de **satisfacció amb el treball entre facilitadores, derivants i altres professionals**, és molt alt (85,7% de les facilitadores cap a derivants i 84,6% de les facilitadores cap a les derivants). No hi ha cap resposta que assenyali un nivell de satisfacció baix.
- Quan els professionals participants (siguin derivants o facilitadors) defineixen que es per elles la RGF assenyalen principalment: l'oportunitat per la família però també pels professionals, per millorar aspectes des d'una perspectiva nova, innovadora i que trenca amb els estàndards actuals,

implicar les famílies en la presa de decisions sobre les seves problemàtiques, un canvi de mirada per poder trobar solucions a una preocupació, punt d'unió familiar en què es mostra la fortalesa de la pròpia família.

GRUP MOTOR

- Hi ha un **alt nivell de satisfacció** global amb el funcionament del GM (77,8%). La **valoració del nivell d'acompliment dels acords** fets a les reunions del GM es mitja (55,6%), seguit del nivell alt (44,4%). No hi ha cap valoració que assenyali baix. La majoria dels membres del GM vol una **periodicitat mensuals de les reunions** del GM (66,7%)
- Els temes prioritaris a tractar a les reunions del GM son: difusió, motivar als tècnics perquè derivin, Implementació a nivell institucional (reconeixement , desplegament i comunicació) i a nivell tècnic (difusió, comunicació, suport, gestió demanda i validació documentació), agilitzar l'assignació de casos. Els principals aspectes a mantenir son: les reunions, el bon clima i bona relació entre companys, la cooperació i la dinàmica de participació entre tots els membres.

VALORACIÓ GLOBAL I SOBRE UN FUTUR EQUIP DE RGF

- Els principals aspectes a mantenir que assenyalen tant facilitadors com a derivants son: La metodologia de la RGF, la neutralitat professional de les facilitadores durant el procés de RGF, la bona comunicació i el bon treball dels professionals que ho gestionen i continuar oferint aquesta tècnica per millorar preocupacions de les famílies.
- La meitat de facilitadores estarien interessades en formar part d'un equip que fes només RGF. Només una persona respon negativament i el 38,5% responen que no ho saben. La majoria de facilitador@s (81,8%) estaria interessat/da en formar part d'un equip que fes només RGF. Una persona respon a que voldria dedicar-se a temps complet.

7. Discussió

Recentment, Ramos (2023), després de revisar els resultats de diferents estudis sobre la RGF, conclou que “els professionals valoren els plans de millora que la família proposa com a comprensius i realistes, alhora que creatius, i capaços de proporcionar més seguretat de la que els mateixos professionals poden oferir”. Si es compara amb un procediment tradicional, només en el 50% dels casos les famílies diuen sentir-se ben informades, i només en un altre 25% han sentit que els seus punts de vista han tingut pes. Fins a dos terços de les famílies diuen estar millor com a resultat de la RGF; però també es reporten canvis positius fins i tot en els casos en què els plans no es compleixen. A la nostra recerca en totes les famílies de la nostra comarca es van identificar millores posteriorment a la realització de les RGF.

Fins a un 70% dels casos els professionals es mostren satisfets i en més de dues terceres parts consideren que superen els plans que ells mateixos haurien ofert (Barnsdale i Walker, 2007). Això coincideix amb els nostres resultats, a on el nivell de satisfacció amb el treball conjunt entre facilitadors i persones derivants i altres professionals i viceversa, és molt alt (85,7% dels derivants cap a facilitadors i 84,6% dels facilitadors cap a els derivants). No hi ha cap resposta que assenyali un nivell de satisfacció baix. Per una altra banda, el nivell de satisfacció dels facilitadors amb els derivants i altres professionals (comunicació, coordinacions, suport en el procés de la RGF, grau d'implicació, etc.) és alt (84,6%). No hi ha cap resposta que assenyali un nivell de satisfacció baix. El nivell de satisfacció dels derivants amb les persones que han facilitat la RGF, independentment de si es va acabant realitzant o no, també és alt (85,7%).

Coincidim amb De Jong et al. (2017), quan assenyalen com a factors afavoridors de l'èxit de la RGF: la voluntat de la família de convidar la seva xarxa; la voluntat de compartir sentiments amb i entre els convocats i la confiança mútua aconseguida entre la família i el facilitador. També valorem com a criteri d'èxit cuidar especialment a les famílies la derivació perquè entenguin bé el procés i que les expectatives siguin adequades a la situació a treballar, i el fet de no allargar el temps entre la derivació i la realització de la RGF. Si s'allarga, el procés acaba perdent el sentit i s'entra en una fase de desmotivació. En aquest sentit, a la comarca d'Osona, la RGF es realitza com a feina extra dels professionals i això fa que tot el procés s'alenteixi. Cal afegir que a la mateixa reunió s'hauria de pactar la reunió de revisió perquè si no és molt més complicat portar-la a terme.

En acabar la RGF, predomina la satisfacció entre els participants. La família diu que els seus sentiments han estat respectats, que les seves preocupacions han estat tingudes en compte, valoren positivament el temps privat durant el qual està la família sense professionals, malgrat les tensions que s'hagin pogut produir (Ramos, 2023). A la nostra recerca, totes les famílies que van ser entrevistades, manifestaven que es van sentir acompanyades per les facilitadors i que tornarien a participar en una RGF, així com que recomanarien a altres famílies el model.

8. Conclusions

Aquesta recerca ha permès crear un sistema d'avaluació innovador amb els diferents agents implicats. Aquest sistema es pot incorporar a la metodologia general de la RGF a Catalunya. Malgrat algunes limitacions metodològiques, podem extreure conclusions i establir tendències a continuar investigant en futures aplicacions. Hi hagut un alt nivell de participació per part de tots els agents implicats en el procés d'avaluació (membres del grup motor, professionals que deriven, persones facilitadores i famílies).

Resulta cabdal que les polítiques públiques, especialment aquelles que es dediquen a les persones, puguin incorporar en la seva pràctica diària, estratègies d'apoderament col·lectiu que permetin el treball comú i augmentin les capacitats tant de les famílies com dels mateixos professionals. Un repte complex però imprescindible en un futur escenari de ciutadania autènticament activa. En aquest sentit, seria interessant fer una avaluació comparativa de l'eficàcia i l'eficiència dels plans de millora dels serveis (SBAS, SEAIA, etc.) amb els que s'obtenen amb la reunió del grup familiar.

Sobre l'aplicació del model

Malgrat que els professionals que han estat facilitadors han fet una gran dedicació de temps per impulsar i portar a terme les RGF i ho compaginaven amb les seves tasques professionals per les quals estaven contractades, els resultats aconseguits són coincidents amb la revisió de resultats que reporten els estudis sobre RGF.

De les catorze famílies derivades per iniciar el procés de la RGF, aquest es va poder iniciar en el 71,4% que correspon a deu famílies. D'aquestes deu, en el 60% es va poder fer la RGF, i en quatre es va poder dur a terme la reunió de revisió. Malgrat la mostra reduïda de famílies amb la que s'aplica la RGF, podem valorar que el procés d'activació de la RGF i la seva realització promou canvis positius en les relacions familiars, ja que es redueix la preocupació que va motivar la derivació. Comparant les famílies on es va aplicar la RGF s'observa un nivell més gran de millora respecte a les que no es va portar a terme.

De les cinc famílies en què no es va acabar de realitzar la RGF si que es van observar millores en tres d'elles. Valorem que probablement són fruit de l'inici del procés de la seva preparació.

En les famílies a on només es va fer la derivació i no es va poder començar el procés de realitzar la RGF, el principal motiu per no iniciar-se va ser, que es van desdir, bé un progenitor o un adolescent, en la meitat dels casos. El principal factor de no èxit ha estat la insuficient preparació de la derivació i la demora en començar el procés de preparació un cop feta la derivació, pel fet que els facilitadors prioritzaven la seva feina per la qual estaven contractats. També podem assenyalar la novetat que suposava la RGF per molts professionals.

Sobre les RGF realitzades

No es pot pretendre que les experiències siguin sempre d'èxit i hem de ser molt curoses amb la RGF, perquè si no s'arriba a l'èxit esperat, la RGF ha estat la forma més honesta, respectuosa i sincera de tractar la situació i poder assumir el resultat d'una manera responsable, tranquil·la i amb apoderament. El més rellevant és que els membres de la família i la seva xarxa

extensa han tingut un espai per intercanviar i ser protagonistes durant la RGF. El pla d'acció i els resultats concrets són importants, però ho és molt més l'experiència que viu tothom d'haver compartit un temps junts en un espai i experimentar la força del cercle de suport. Es creen vincles que potser ja hi havia però que no eren conscients.

Les reunions es van realitzar per igual en equipaments públics que en domicilis. El nombre mitjà d'assistents va ser de dotze persones (incloses els facilitadors i els professionals). La durada de les RGF va ser d'unes cinc hores i la durada mitjana del procés de treball va ser de quaranta hores. En quatre de les sis famílies es van fer reunions de revisió amb la qual conclou el model.

Sobre els processos

El nivell de satisfacció amb el procés de treball dut a terme per fer la RGF (independentment de si es va acabant fent o no) tant dels facilitadors com dels derivants és alt. Tots dos grups, majoritàriament estan satisfets tant amb el procés de treball com amb el treball amb les persones que han facilitat la RGF (comunicació, coordinacions durant el procés, etc.).

Valorem que la creació d'un servei dedicat a implementar i portar a terme les RGF suposaria augmentar l'agilitat i evitar allargar els temps de derivació i de realització, fent que aquests processos de treball milloressin la temporalitat i els resultats d'aquest model d'intervenció familiar i comunitari.

AUGMENTAR EL SUPORT INSTITUCIONAL

- Desplegar el model al territori d'una manera formal.
- Recolzament i reconeixement institucional per consolidar el projecte i per aplicar la RGF i no per bona voluntat dels facilitadors
- Incloure a la intranet del COSS la RGF com a recurs, per tal que es pugui fer des d'allà directament la derivació.

DIFUSIÓ A NIVELL PROFESSIONAL I A LA SOCIETAT

- Realitzar vídeos de difusió del projecte. Un per presentar als diferents àmbits professionals i que derivin i un altre vídeo curt explicatiu per a ensenyar a les famílies.
- Fer un tríptic més visual per adults i un específic per infants adolescents
- Comunicar millor el mètode i convertir-la en un recurs en l'àmbit social, per exemple fent més ús de les xarxes socials, continuar oferint xerrades/tallers a altres professionals

CREACIÓ D'UN SERVEI DE RGF

- De forma pilot es podria crear un equip especialista en RGF amb una professional que es pugui dedicar exclusivament o de dos professionals a temps parcial. Alhora aquest servei podria coordinar el que professionals amb la formació acreditada puguin dedicar un temps de la jornada laboral a la RGF.
- Realitzar convenis de col·laboració entre ajuntaments i el Consorci Osona de Serveis Socials per tal que els professionals puguin portar a terme aquesta pràctica.
- Ampliar la borsa de facilitadors (siguin o no del GM) per poder fer una RGF i així mantenir professionals amb experiència en el model.

METODOLOGIA DE LA RGF

- Cal treballar bé amb les famílies la derivació perquè entenguin el procés i les expectatives siguin adequades a la situació a treballar.
- Agilitat per començar entre la proposta i primer contacte amb les famílies. Evitar allargar els temps de derivació i de realització. Si s'allargen el procés acaba perdent el sentit i pot desmotivar.
- Marcar un temps a les famílies perquè sàpiguen quan comença i quan acaba, que no ho vegin com una intervenció en la que no tenen data de finalització
- Acordar al final de la RGF la data de la reunió de revisió
- Realitzar un seguiment més exhaustiu un cop realitzada la RGF

AVALUACIO

- Aplicar el Manual de avaluació que ha produït aquesta recerca
- Realitzar una avaluació comparativa de l'èxit dels plans de millora dels serveis (SSB, EAIA, etc.) amb els de la RGF, degut a que no es pot comparar la eficàcia i eficiència de la RGF amb els plans de millora dels serveis perquè aquests no s'avaluen!!!

TREBALL EN XARXA

- Enfortir la relació amb professionals de la comarca d'altres àmbits: social, educatiu, sanitari. Millorar especialment la relació amb l'àmbit educatiu i sanitari, per facilitar les futures aplicacions, millorar les derivacions, etc.
- Mantenir la participació activa a les xarxes de FGC: European Network de FGC, xarxa catalana (com a membres fundadors que han estat).

GRUP MOTOR

- Incrementar el seu coneixement per part de la comarca
- Redefinir els objectius de treball i proposar nous objectius
- Mantenir els canals de comunicació (correu i WhatsApp) i les reunions mensuals.
- Millorar la planificació anual de les reunions, el compromís i l'assistència de tots els membres

FACILITADOR@S

- Reconeixement de la formació feta amb els estàndards europeus, ja sigui nivell del Departament de Drets Socials com a nivell de la Universitat
- Enfortir la relació entre el GM i les facilitadores ja formades, amb més canals de comunicació, començant per explicar la feina feta

9. Referències documentals

- Barnsdale, Lee, i Walker, Moira. (2007). Examining the Use and Impact of Family Group Conferencing. Scottish Executive Education Department, Edimburg.
- Bufdir (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet) (2012, febrer 14). *Family Group Conference - from a parent's perspective* [Vídeo]. Youtube. www.youtube.com/watch?v=YEDg0FPqGZc&t=135s
- Bufdir (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet) (2023). Family Group Conference - a Child's Perspective (Amb ulls de nen) www.youtube.com/watch?v=rhq88DwYZ3c
- Consell Comarcal d'Osona (2021, maig 28). *IV Jornada TIAF Osona: Reunió de Grup Familiar* [Vídeo]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=qjgyBSSQJPC>
- De Jong, Gideon; Schout, Gert, i Abma, Tineke. (2017). Understanding the Process of Family Group Conferencing in Public Mental Health Care. A multiple Case Study. *British Journal of Social Work*, 48(2),1-18.
- European FGC Network. (s. d.). *FGC Network*. Recuperat 11 abril 2024, de <https://fgcnetwork.eu>
- Familienrat Hamburg (s. d.). *Familienrat Hamburg*. Recuperat 11 abril 2024, de www.familienrat-hamburg.de/
- Generalitat de Catalunya. Departament de Drets Socials. (2020) Pla Estratègic de Serveis Socials de Catalunya (2021-2024) Recuperat 11 abril 2024 https://dretsocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/serveis_socials/pla-estrategic-de-serveis-socials-de-catalunya/PESS2021-24/
- Maci, Francesca. (2017). Come facilitare una Family Group Conference, Manuale operativo per le Riunioni di Famiglia. Erickson.
- Nixon, Paul. (2023, març 28). *DIXIT organiza la conferencia en línea "El modelo Family Group Conference: una mirada comunitaria en la intervención social con familias"*. Dixit. Recuperat 11 abril 2024, de https://dixit.gencat.cat/es/detalls/Noticies/conference_family_group_paul_nixon.html
- Osona Acció Social i Consell Comarcal d'Osona. (s. d.). *Reunió de grup familiar (Suport familiar i comunitari d'Osona)*. Osona Acció Social. Recuperat 11 abril 2024, de <http://www.osonaacciosocial.cat/cartera-de-serveis/infancia-familia-joves/reunio-de-grup-familiar-suport-familiar-i-comunitari-dosona/>
- Parlament de Catalunya: LLEI 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. Recuperat 11 abril 2024, de <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=553898>
- Ramos, Ricardo. (2023). La conferència de grup familiar: una pràctica participativa en famílies amb infants en risc. *Revista de Treball Social*, 224, 49-67. <https://doi.org/10.32061/RTS2023.224.02>
- Wikipedia. (s. d.). *Family Group Conference*. Wikipedia. Recuperat 11 abril 2024, de https://en.wikipedia.org/wiki/Family_Group_Conference

Annex 1: Variables estudiades

UNITAT D'ANÀLISI 1 - GRUP MOTOR (GM)

EINES AVALUACIÓ	VARIABLES
Actes de reunions	<p>Nombre de reunions i participants</p> <p>Temes tractats</p> <p>Grau acompliment dels acords</p> <p>Repartiment de tasques</p> <p>Programació de data de nova reunió</p>
Formulari 1 (Amb preguntes obertes i tancades)	<p>Grau de satisfacció global amb el funcionament del GM</p> <p>Nivell d'acompliment dels acords fets a les reunions</p> <p>Periodicitat de reunions del GM</p> <p>Temes prioritaris a tractar a les reunions</p> <p>Aspectes a mantenir, millorar, innovar i eliminar</p> <p>Satisfacció amb el procés de treball dut a terme</p> <p>Relació entre facilitadores, derivants i altres professionals</p> <p>Relació amb altres agents:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Facilitadors que han fet una RGF • Altres xarxes de RGF d'arreu • Els professionals d'altres àmbits • Els càrrecs polítics
Focus grup	Al final de tot el procés d'avaluació per debatre l'informe final i consensuar les propostes

UNITAT D'ANÀLISI 2 - MATERIALS ELABORATS

EINES AVALUACIÓ	VARIABLES
Formulari 1 GM Formulari 3 persones expertes	<p>Valoració del nivell comprensió de cadascú dels materials (0 a 10):</p> <p>Tríptic professionals i famílies</p> <p>Projecte definitiu</p> <p>Procés RGF i Fases</p> <p>Full derivació genèric</p> <p>Full derivació adolescents</p> <p>Esquema pla d'acció</p> <p>Eco-mapa</p> <p>Observacions sobre cadascú dels materials</p>

UNITAT D'ANÀLISI 3 - FACILITADORS/ES RGF

EINES AVALUACIÓ	VARIABLES
<p>Formulari 3 (Amb preguntes obertes i tancades)</p>	<p>Sobre les RGF:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A quantes RGF has participat com a facilitador/a o co-facilitador/a independentment de si s'ha finalitzat el procés? • Estaries interessada en formar part d'un equip que fes només RGF? • En cas que estiguessis interessat/da, amb quina modalitat? <p>Sobre l'aplicació de la RGF:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Es va acabar realitzant la reunió de grup familiar? • El motiu de la preocupació que va promoure fer la RGF es va solucionar? • Nivell de satisfacció • Amb el procés de treball dut a terme per fer la RGF? • Amb les persones derivants i altres professionals <p>Sobre la RGF:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aspectes a mantenir • Aspectes a millorar • Aspectes a innovar • Aspectes a eliminar

UNITAT D'ANÀLISI 4 - DERIVANTS I ALTRES PROFESSIONALS

EINES AVALUACIÓ	VARIABLES
<p>Formulari 4 (Amb preguntes obertes i tancades)</p>	<p>Sobre l'aplicació de la RGF:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Es va acabar realitzant la reunió de grup familiar? • El motiu de la preocupació que va promoure fer la RGF es va solucionar? <p>Nivell de satisfacció:</p> <ul style="list-style-type: none"> • El procés de treball dut a terme per fer la reunió de grup familiar? • Les persones que han facilitat la RGF <p>Sobre la RGF:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aspectes a mantenir • Aspectes a millorar • Aspectes a innovar • Aspectes a eliminar • Definició de la reunió de grup familiar

UNITAT D'ANÀLISI 5 - PROCES DE TREBALL AMB FAMÍLIES (FETA O NO LA RGF)

EINES AVALUACIÓ	VARIABLES	
Full derivació Diari de camp Excel buidat variables Plans d'acció Reunió de revisió	Característiques de les famílies participants	Persona objecte de la preocupació <ul style="list-style-type: none"> • Sexe, Edat • Nivell de risc inicial • Situació inicial de la preocupació Família <ul style="list-style-type: none"> • Grau de complexitat Familiar • Motiu no fer-se RGF
	Procés de treball	Servei derivant Dedicació facilitador@s durant tot el procés de treball (hores)
	Reunió del Grup Familiar (RGF)	Nombre assistents (adults i infants/adolescents) Lloc realització Durada (hores) Pla d'acció Reunió de revisió
	Resultats	Evolució de la preocupació Dificultats Factors d'èxit

UNITAT D'ANÀLISI 6 - FAMÍLIES PARTICIPANTS (ADULTS I INFANTS I ADOLESCENTS) A UNA RGF

EINES AVALUACIÓ	VARIABLES
Entrevista semiestructurada	<ul style="list-style-type: none"> • Que vas pensar quan et van oferir participar en una RGF? • T'ha resultat útil participar a la RGF? • Com et vas sentir des que et van convidar fins a fer la RGF? (del 1 al 10) • Com et vas sentir durant la reunió? (del 1 al 10) • Com et vas sentir després la reunió? (del 1 al 10) • Et vas sentir acompanyada per les facilitadores? • Hi va haver algun moment especial a destacar durant tot el procés? • Hi ha alguna cosa que et va resultar difícil? En cas afirmatiu, quina? • Hi tornaries a participar? • Consideres que es van acomplir els acords fets a la RGF? (de l'1 al 10) • Quins aspectes positius i negatius destacaries de la RGF • Recomanaries a altres famílies el mètode RGF? • Hi ha alguna recomanació per millorar l'aplicació de RGF al futur

Annex 2: Resum del desenvolupament de les RGF

FAMILIA 3

En un primer moment varen arribar els professionals de SSB i ens van demanar què havien d'explicar, feia molt de temps que no ens havíem vist. Els hi vàrem dir que fossin breus i que expliquessin la preocupació i si podien fer èmfasi em elements positius que hi havia hagut durant aquest temps. Va anar arribant la família i tothom es va fer dos petons... tothom es va relaxar en aquest moment.

Vàrem donar la benvinguda a tothom, també vàrem agrair la participació i seguidament tothom es va presentar. Els facilitadors vàrem fer un breu resum de quan havíem començat el procés, enquadrant les diferents fases que tindria la reunió i vàrem donar veu als serveis socials per a que expliquessin la preocupació que havien traslladat als facilitadors. Després vàrem donar veu a la mare, iaia, nens tiet, tieta i per últim el psicòleg. Cadascú va explicar que els hi preocupava i es van respectar molt bé els torns. Després per ajudar-los vàrem demanar que cadascú pogués dir un punt fort que tenia la seva família. A mesura que anaven dient seguint el mateix ordre un dels facilitadors ho va anar apuntant-ho a la pissarra.

Llavors es va treure l'esmorzar, va ser un moment de distensió .. tothom es va aixecar de la cadira, es va relaxar i abans de deixar-los en el temps privat de la família, els vàrem, dir que seiéssim una altra vegada, que tots estàvem allà pels nens , això els va tornar a centrar en la preocupació. Vàrem deixar un paper penjat a la paret, com a recordatori on s'explicava quines característiques havia de tenir un pla d'acció (factible,...) van decidir entre ells qui seria el moderador, en aquest cas la moderadora, i es va recordar que el paper del defensor del menor i que els nens tenien unes targetes vermelles que podien utilitzar si es veien agobiats o per qualsevol motiu volien dir alguna cosa. També es va penjar un paper on es llegia la preocupació. Va arribar el moment esperat per tots, vàrem marxar i els vàrem marxar i la família es va quedar sola . Era el seu moment i el seu temps privat.

De cop van aparèixer moltes pors i molts fantasmes als professionals i perquè no als facilitadors :

- Teníem por que la mare se sentís molt sola. La nostra hipòtesi era que les forces no estaven igualades.
- Teníem por que els nens se sentissin violentats
- Patíem perquè no arribessin a les mans o cridessin molt.
- Tenien por que la moderadora, no fes el seu paper neutral i que agafaria partit per l'àvia .
- No confiàvem amb que el pla d'acció fos complert ens imaginàvem que seria poc elaborat , sense implicar als membres i molt enfocat a criticar a la mare.
- Pensàvem que no sabrien fer-lo i de seguida ens cridarien perquè haurien acabat molt ràpid.
- Acabem verbalitzant que ens agradaria tenir una càmera per veure el que passava dins la sala. Els professionals derivants estan nerviosos perquè passa una hora i no ens criden.

La moderadora ens envia un WhatsApp al cap d'una hora i vàrem entrar a la sala els facilitadors i els professionals de SSB. Ens presenten el seu pla d'acció i quedem gratament sorpresos. Es un pla on està implicada tots els membres de la família. On s'ha escoltat a tothom i s'han respectat les opinions i s'ha tingut en compte sobretot als nens.

Amb accions molt concretes que es poden valorar en el temps. La moderadora va fer un bon paper i saber mantenir molt la neutralitat. S'ha dedicat a recollir el que cadascú demanava. El resultat és que tots estan molt contents de com ha anat, els nens son capaços de dir que no s'ho imaginaven que anés tant be. Tots aplaudeixen contents i se'l veu molt emocionats.

Els hi fem una còpia a tots els membres i comentem que d'aquí un parell de mesos farem una reunió de revisió per tal de veure si s'han complert els acords .

FAMILIA 8

La reunió es va fer a casa del segon fill de l'avi. Van arribar tots puntuals. Hi havia quatre nets i les dues filles, el fill, el cunyat i la cunyada. La gent va anar seient. Els nets es va quedar de peu per falta de seients però es van acomodar. Els nets van estar tota l'estona pendent de l'avi. Vàrem donar la benvinguda i vàrem explicar com aniria la RGF. Es varen fer les presentacions i els professionals van explicar la preocupació. Es va fer molt èmfasi en mirar endavant i per aquest motiu es va escriure la preocupació en un full perquè quedés clara.

Només començar la germana que te fibromiàlgia va intentar començar amb la mirada enrere i es va haver de reconduir, cosa que es va aconseguir. La família va triar com a suport de l'avi a un net i un altre net, es va posar de moderador. Les professionals varen expressar la preocupació i l'avi va poder expressar la seva. Mica en mica i en un cert ordre va anar opinant tothom. La cunyada, dona del segon fill de l'avi, va ser la que es va mantenir més callada. Hi havia molta complicitat entre nets i avi. Els fills estaven molt tensos.

Després de que els professionals aclarissin alguns temes respecte a la llei de dependència, sistemes d'accés a residència i altres detalls es va entrar en el que era la part reservada a la família. Se'ls hi va explicar un altre cop el funcionament, en que consistia el pla d'acció. Aquí la família va mostrar resistència a que marxéssim. Deien que fins ara tot havia anat bé i no volien espatllar-ho. Al final vàrem marxar i al cap d'una hora llarga ens varen trucar per dir que ja ho tenien. Ens el varen explicar o potser el vàrem llegir també nosaltres, però ells varen anar explicant en que consistia. Era detallat en les accions però no hi havia compromís de ningú.

Els vàrem felicitar perquè havien estat capaços de parlar i arribar a acords i després varen demanar algunes coses als professionals per veure si era viable la seva proposta. Eren qüestions més recursos. Es va validar la proposta per part dels professionals i quan ja estàvem agraint l'esforç de la família i els felicitàvem, llavors va demanar la paraula o va intervenir directament la dona del segon fill de l'avi, i va anar directament a atacar a la professional de serveis socials. Es va dirigir després que la fessin callar a la seva germana i la situació va anar pujant de to fins que el germà gran la va fer callar. El fill moderador també i finalment es va decidir donar per acabada la reunió. Aquesta cunyada es va desbordar i va arribar a patir un desmai i una crisi ... La família llavors va dir que sempre passa igual, que sempre fa igual. Que ella tenia ganes de fer aquest show..., que ja es veia venir....etc... el seu marit va dir que ell ja no volia fer la reunió perquè ja veia que la seva dona es desbordaria...Ningú ens havia dit mai res de tot aquest tema. Moments complicats que vàrem haver de reconduir i donar un cop de mà a la família perquè es tranquil·litzen i poguessin marxar.

Punts positius, un net va reconfortar a una tia que havia set acusada de drogoaddicta i la va felicitar per tot el que ella feia. Es van abraçar i va ser creiem molt positiu. El fill de 16 anys, considerat conflictiu va rebre de tots paraules càlides i afectuoses i especialment del seu cosí dient que es una situació difícil per ell, que no ho ha tingut fàcil. Va defensar a la seva mare de la pressió que tenia amb l'avi.

La família va marxar amb un regust agre dolç doncs la situació no va acabar tranquil·lament. No es va signar el pla d'acció però havien fet acords i abans tots havien donat el pla per bo.

Coses a comentar:

- No vàrem preveure el desbordament de la cunyada, no sabíem que estava tant fràgil de salut mental.
- L'avi va estar molt content de tenir a tota família amb ell. Els nets tenen una relació sana amb ell.
- El moderador no sé si va quedar clar que havia de ser-ho des del primer moment.
- El paper dels professionals. Hi havia alguns professionals de l'avi i altres dos de la filla que varen fer una pregunta que no estava recollida en el pla d'acció i això va desencadenar tensió.
- Pla d'acció concret en part però sense noms de familiars.
- Vàrem quedar que en mes i mig ens posàrem en contacte amb ells per si volien fer la revisió i que qualsevol cosa les professionals els atendrien

La família va desestimar fer la reunió de revisió. El nostre interlocutor, el cunyat parlava de certes millores però no tenia clar que tot anés a millorar. Finalment ens van dir que l'avi anava a viure amb el segon fill de l'avi.

FAMILIA 10

Arribem a casa la senyora gran, motiu de la preocupació. Ja hi havia la filla gran, el seu marit i el seu fill. Al cap de 10 minuts arriba l'altra filla acompanyada pel seu marit. Preparem la taula amb menjar que hem anat a comprar nosaltres perquè vam veure que la família no ho faria. També posem pòsters a les parets de: la preocupació, les fases de la RGF i un croquis del pla d'acció.

Comencem la reunió i ens presentem. Donem la paraula a la treballadora social qui ens posa en context. Hi ha cares llargues i un ambient tens. Les filles expliquen la col·laboració de cadascuna i el perquè actuen d'una manera concreta. Reconduïm la sessió. S'acorda que un gendre farà de moderador i que tothom partirà des del present. No hi ha d'haver retrets. És cosa del passat.

És el moment de la família. Els deixem sols a veure com ho resolen tot plegat...

Ens n'anem al bar. Comentem la mala sintonia que hem percebut. Esperem i confiem que parlant s'aniran solucionant les coses. Demanem un entrepà i una beguda. Al cap de deu minuts ens serveixen. Fem la primera queixalada i ja ens sona el telèfon. Ens comuniquen que ja estan de la reunió. Ai mare...

Arribem a la casa. Silenci absolut. Entrem i saludem. La filla petita, s'aixeca de la cadira i comunica que renuncia a l'herència i que ja s'ho pot quedar tot l'altra germana, però també que es responsabilitzi de cuidar a la mare en tot el que necessiti. S'aixequen de la cadira i marxen. El menjar estava intacte!

FAMILIA 11

Es pot veure el procés de treball en aquest cas a "Cas pràctic de Reunió de Grup Familiar IV Jornada TIAF Osona" <https://www.youtube.com/watch?v=qjgybssqjpc>

Ens trobem a les 5 de la tarda. Descarreguem tot el material (menjar i begudes, ordinador portàtil, projector, material, fulls, bolis...) I pugem a la sala on farem la reunió. D'entrada la veiem petita, però trobem cadires a altres sales i pensem que ens anirà bé. Provem que funcioni el projector, ordinador i wifi i pengem a la paret tots els cartells que hem preparat al matí respecte a la preocupació, a les parts de la reunió.... Provem l'skype amb el pare i ens funciona. Arriba el derivant i li fem cinc cèntims de com anirà tot plegat.

A quarts de 7 comença a arribar la gent: Mare (protagonista), fills mare, germà mare, parella mare i fill d'ell, amigues de la mare, àvia paterna, germana del pare, tutor del fill, tutor de la filla

Enguem la reunió explicant que tindrem al pare connectat via skype. Fem ronda de presentació. Comença el derivant amb un discurs tant emotiu que la gent ja comencen a plorar. La família va poder parlar extensament en el seu espai privat i elaboren conjuntament el seu pla d'acció. Es va acabar la Reunió a les 23:00 amb un regust molt positiu de la feina feta per tothom.

REUNIÓ REVISIÓ

Dura de les 17:30 a les 19:20. El professional i la família es queden una estona més

Quedem amb el derivant per preparar la sessió. D'entrada ens explica una mica la valoració dels últims dies, dient que possiblement hi ha hagut millores però que segueix havent-hi dificultats amb l'institut de la noia i amb temes organitzatius de les feines de la mare i la parella. El pare sembla que no s'ha implicat.... Més tard quedem gratament contents de com va la sessió.

Comencem la revisió. Assisteixen els que hem demanat que vinguessin: mare, els nens, pare, parella actual de la mare i àvia paterna. El derivant i nosaltres. Se'ls introdueix en què consisteix la revisió de la reunió, se'ls recorda que hi ha un full amb acords.... També es parla de la preocupació inicial.

No tenen molt present el pla d'acció. Fem una ronda en què cada una explica el/s punt/s que creu que es van acordar i que ell/ella n'era responsable i si s'han portat a terme.... En aquesta ronda també fan alguna valoració de com estan ens aquests moments ; pare separat, la mare molt millor. Seguidament agafem el pla d'acció i anem revisant cada punt, els fem participar llegint cada un el punt que li pertoca en el pla d'acció.

Les facilitadores mantenim un paper d'escolta activa i s'intenten fer les orientacions mínimes, deixant que siguin ells els que van verbalitzant les pròpies reflexions... El derivant té un paper actiu durant la sessió i es valora que fa una tasca molt potent ja que reconduïx els aspectes emocionals que van sortit, intentant que ells i elles i posin nom i que puguin expressar com se senten i puguin acceptar rols o maneres de fer.... Per exemple ; la mare li diu a el nen que durant un temps ha estat l'home de la casa, però que ara d'home ja n'hi ha un i és la seva parella que l'ha triat ella. Ell és el seu fill i és el que ha de ser un nen.... La filla pot manifestar al pare que durant temps l'ha trobat a faltar ja que creu que no ha estat per ella i ha estat més pels altres fills.... El pare se li demana que no justifiqui les seves accions que escolti... La parella actual de la mare pot expressar al pare la seva opinió, com a parella actual de la mare, que viu amb els seus fills i demanar-li implicació "jo no soc el pare, ho ets tu..." El nen treu un tema que no li agrada "que la mare em pega"...

Expliquen que han fet una trobada a casa un dia on també hi havia l'avi que van parlar altre cop de tot el que s'havia parlat a la reunió, també hi havia l'avi que feia de moderador. Mai no ho havien fet i creuen que hagués estat impossible de fer-la temps endarrere.

En un moment de col·lapse del noi, ell diu "em ratllo tothom va contra mi", el derivant proposa de que es faci un kit kat i que tothom pensi i li diguin coses positives. S'intenta que l'escola sigui activa, es dona temps per tal que tothom expressi el que necessita i s'anima a fer-ho a aquells que els costa més, com el fill.

El derivant per tancar la sessió, llegeix un email dels dos tutors dels fills que ajuden a que s'engresquin a millorar encara més la situació, a la filla apoderar-la a no faltar institut, al fill reconeixent alguna millora i el pare a apoderar-lo a que demani entrevista amb els tutors.

Resumim les valoracions del pla:

- Mare: Explica que està molt més forta i que no cedeix tan com abans. Els horaris de la feina segueixen sent un handicap. La mare posa de manifest que té dues persones de suport, l'àvia i la seva parella.

- Pare: Ha millorat la seva implicació sobretot si la mare li demana ajuda per anar a la una amb el dia a dia amb els nens. Manca implicació amb les reunions amb l'escola, CSMIJ... A casa del pare les coses han canviat ja que ell s'ha separat, s'ha canviat de pis, ara estan en un lloc on els nens se senten més còmodes.
- Germà mare: Ha tingut més presència
- Noi: Parlen de més equilibri que abans amb els horaris. Ha millorat el respecte cap a en Joan, li fa més cas. Demanen millora amb la responsabilitat d'endreçar-se les coses.
- Noia: Parlen de més equilibri que abans amb els horaris. La filla diu que s'ha sentit abandonada pel seu pare.

FAMILIA 14

La reunió és va fer segons el guió plantejat:

ORGANITZACIÓ DE L'ESPAI: Organitzar les cadires en forma de rodona amb la taula al mig. Protocol COVID19

1. PRESENTACIONS (facilitador 1)

- Facilitadors
- Família (mare, pare, tietes, noia)
- Professionals

2. OBJECTIU DE LA REUNIÓ (resum de la situació/preocupació) (facilitador 2)

- Derivant
- Orientadora Educativa
- Família

SINTETIZAR LA PREOCUPACIÓ/RECOLLIR ELS OBJECTIUS DE LA REUNIÓ (facilitador 1)

- Obrir un altre torn de paraula. Idea síntesi: "la noia és aquí i necessita que la mireu amb atenció"

PARADA ESMORZAR (després de l'esmorzar els professionals abandonen l'espai)

3. EXPLICAR LES FASES DE LA REUNIÓ (facilitador 2)

- Espai reservat per a la família
- Responsable pla d'acció
- Targeta vermella (temes que la noia no vol que es parlin)
- Resposta a les preocupacions amb el pla d'acció (què, qui, com i on?) centrat en la nena.

4. ESPAI RESERVAT PER A LA FAMÍLIA

5. DEVOLUTIVA I EXPLICACIÓ DEL PLA D'ACCIÓ

La família fa la devolutiva amb l'assistència de la professional de SSB:

- Mare: Un dilluns cada 15 dies compartir activitat de ioga amb la noia. Abans d'anar a dormir parlar i mirar-se conscientment de com ha anat el dia. Mirar de crear un ambient relaxat cada dia.
- Pare: Estar disponible quan la noia vulgui anar amb bici o caminar cada 15 dies el dissabte al matí. Cada dia agrair-li o valorar-li una cosa positiva que hagi fet. Responsabilitzar-se cada dia de crear un ambient més relaxat, menys de renyar i que a l'hora de sopar crea un ambient compartit i parlar amb la família
- Àvia: Oferir la casa i el seu espai per si la noia necessita un espai de casa per estar sola. Estar disponible per portar-la a Vic quan convingui.
- Tieta: A les hores de dinar pujar a dalt i fer un bon ambient per dinar i treure responsabilitat de la noia del comportament de la germana a l'hora de dinar.

6. TANCAMENT

- Agraïments a les persones participants
- Supervisió i seguiment del Pla d'Acció seran els Serveis Socials
- Reunió d'avaluació del Pla d'acció (proposta Juny)

Annex 3. Entrevistes amb adults i adolescents participants a RGF

FAMÍLIA	3	3	3	8	11	11	14
Parentiu respecte a la persona de la preocupació	Mare	Tieta	Avia	filla	Mare	avia	Mare
Que vas pensar quan et van oferir participar en una RGF?	Be, va pensar que l'ajudarien amb els problemes	desconeixia el servei, el problema era de la família del seu marit	Va quedar parada, no em pensava que se'm convidés	Be, va pensar que l'ajudarien amb els problemes que teníem amb el pare	Interessant	Era estrany, desconeixia el servei	Perfecte, tot el que fos per ajudar la seva filla, endavant
T'ha resultat útil participar a la RGF? Si Perquè? No Perquè? A mitges Perquè?	Depèn: Si. Molt be em vaig sentir acollida No. Hi ha moments que no es compleixen les coses	si, tot el que sigui per ajudar els nens	Tinc molts dubtes, tot va ser molt ràpid	Molt be perquè vaig poder expressar el que sentia	Si Molt be, el fet de reconèixer la situació en que estava	Si Tot a fet el seu camí	Si Perquè era per ajuda a la seva filla
Com et vas sentir des que et van convidar fins a fer la RGF? (del 1 al 10)	10	8	7	8	10	Normal, molt tranquil·la	8
Com et vas sentir durant la reunió? Valora del 1 al 10	10	7	6	10	10	Normal, molt tranquil·la	9
Com et vas sentir després la reunió? (del 1 al 10)	10	8	molt malament	10	10	Be	8
Consideres que es van acomplir els acords fets a la RGF? (de l'1 al 10)	8	7,5	10	8 no tots, però el meu pare va anar a viure amb el meu germà	Pel que fa al pare 0, la família seva un 10	9	7
Hi tornaries a participar?	Si	Si, per ajudar els nens, fer el que faci falta	Si es per el bells nets si	si	Si es trobés com abans, si	Si	Si
Recomanaries a altres famílies el mètode RGF?	Si	si	si	si	Si	si	Si
Hi va haver algun moment especial a destacar durant tot el procés?	La reunió final on hi havia tota la família	no són els seus fills, que no haurien d'anar a un centre,	No creu que els	La reunió final on hi havia tota la família, va ser un moment tens també. Però	NO	No, molta tranquil·litat	

		<i>són la sogra ,el seu marit, creu que podien atendre'ls ells</i>	problemes hagin d'arribar a tal extrem	especialment quan el meu nebot va dir que em veia forta per tot el que jo he hagut de passar a la vida, Aquella abraçada que em va fer , la recordaré sempre.			
Et vas sentir acompanyada per les facilitadores?	Si molt	si	si	Si , si molt maques	SI , molt	Si	Si, molt
Hi ha alguna cosa que et va resultar difícil? En cas afirmatiu, quina?	El començament es difícil	No	Acceptar que els nets vagin al centre	El començament va ser complicat i quan la meva cunyada al final es va posar tant nerviosa	Si. Explicar la seva situació a la família	No	Costava complir els pactes, al principi si però després va quedant
Quins aspectes positius destacaries de la RGF	El fet de fer-te obrir els ulls per veure la realitat del que està passant	Vàrem parlar entre tots	El canvi que han fet els nets	Poder parlar coma família sense embuts i arribar a acords	UFF... El recolzament, s'ha trobat molt ben acompanyada	Be, algú es va preocupar pel problema	És positiu sentir què li passa a la seva filla, com és sent, a vegades si ho demana una persona externa es parla més
Quins aspectes negatius destacaries de la RGF?	Creu que s'ha acabat be	Els nens no haurien de ser en un centre	Haver d'arribar a aquest extrem	Crec que ha acabat be, malgrat m'ha afectat econòmicament	Cap	Cap	Costa de complir les tractes que s'han de fer conjuntament pares i fills
Hi ha alguna recomanació per millorar l'aplicació de RGF al futur	No fa recomanació, creu que en saben molt	no pot dir que han de fer les professionals		No	És perfecte	No, elles són les tècniques	Fer les trobades més seguides
Hi ha alguna cosa més que li agradaria compartir amb nosaltres?	Agraeix la comprensió, diu que a vegades la gent no l'entén i elles si que l'han entès	No	No li agrada que els nets siguin en un centre	S'ha sentit entesa , molt més entesa per la família i les professionals	Agrair molt / no hi ha paraules per dir-ho , molt be		No recorda gaire, diu que fa molt temps que ho varen fer. Valora molt l'ajuda diu que va anar molt be.

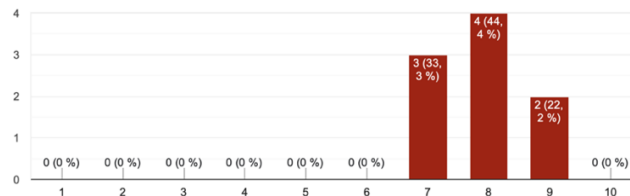
Quadre 12. entrevistes amb adults infants i adolescents que van participar a una RGF

FAMÍLIA	14	3
Parentiu respecte a la persona de la preocupació	filla i protagonista	fill i protagonista
Que vas pensar quan et van oferir participar en una RGF?	Molt bona idea	Al principi em va semblar bé, però després de veure que no servia de res (cap allà la 3a sessió) ja feia mandra.
T'ha resultat útil participar a la RGF?	Si. M'ha permès comunicar-me amb la família i escoltar cada u que pensava	No, perquè perdia el temps i araestic a un CRAE.
Com et vas sentir des que et van convidar fins a fer la RGF? (del 1 al 10)	Nerviosa	10
Com et vas sentir durant la reunió? Valora del 1 al 10	Molt be, alliberada per poder explicar el que sentia	8
Com et vas sentir després la reunió? (del 1 al 10)	Tranquil·la	5(per perdre el temps)
Hi va haver algun moment especial a destacar durant tot el procés?	És un pla d'acció per millorar realment	Fa temps, hi va haver vairs moments agradables.
Et vas sentir acompanyada per les facilitadores?	Molt acompanyada	Depèn del dia. Els primers dies més que la resta.
Hi ha alguna cosa que et va resultar difícil? En cas afirmatiu, quina?	Haver d'explicar-me , em va posar molt nerviosa	Parlar de mi mateix amb elles (gent externa) que es parlava de coses sense aclarir-les.
Hi tornaries a participar?	Si	No
Consideres que es van acomplir els acords fets a la RGF? (de l'1 al 10)	6 o 7	6. No es van complir els acords però es parlaven de coses i s'aclarien coses. No perquè hi anàvem per canviar la meva vida i mira com estem. Volien estar millor els 3 junts. Ara estan bé però no gràcies a elles.
Quins aspectes positius destacaries de la RGF	És permet més relació amb la família i comunicar-se més	Estar junts amb la família.
Quins aspectes negatius destacaries de la RGF?	Cap	Perdre el temps i obrir ferides per no tancar-les.
Va haver alguna persona o mascota que haguessis volgut que hi fos a la RGF?		La meua iaia.
Recomanaries a altres famílies el mètode RGF?	Si	Depèn de per quina família, per a la meua no.
Hi ha alguna recomanació per millorar l'aplicació de RGF al futur	M'ho hauria de pensar	No fer com si res d'una sessió a una altra.
Hi ha alguna cosa més que li agradaria compartir amb nosaltres?	Recomana molt l'experiència per entendres millor amb la família	No

Annex 4: Valoració dels materials utilitzats

TRÍPTIC PER PROFESSIONALS I FAMÍLIES

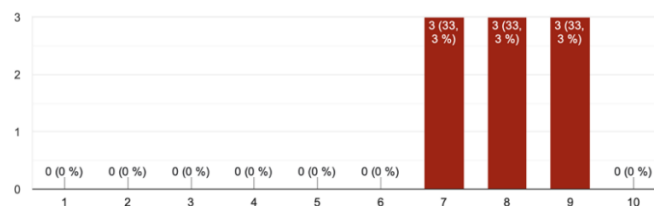
Tríptic per professionals i famílies
9 respostes

GRUP MOTOR	GRUP PERSONES EXPERTES
<p>El tríptic imprès que no sigui una fotocòpia</p> <p>Crec que és prou entenedor i amè</p>	<p>Genial! además de toda la información sobre el método y el contacto, faltaría leer en el folleto: que tanto profesionales, como familiares o relacionados con la familia pueden contactar con la oficina sin ningún tipo de compromiso para informarse mejor y/o recibir asesoramiento sobre la RGF</p> <p>La información me parece correcta, però hay un exceso de texto, y se podría "aplanar" más el estilo comunicativo, pensando en las familias.</p> <p>no se si se entiende bien lo que ofrecen, una invitación para una llamada - charla de información falta; lenguaje de genero me gusta; la palabra "tecnic" d'intervenció cambiaria en modelo de intervenció; la cantidad de texto/palabras esta bien; el titulo tiene en sus palabras de entrada ya una negación, que desde el punto sistémico no es recomendable;</p>

FULL DE DERIVACIÓ GENÈRIC

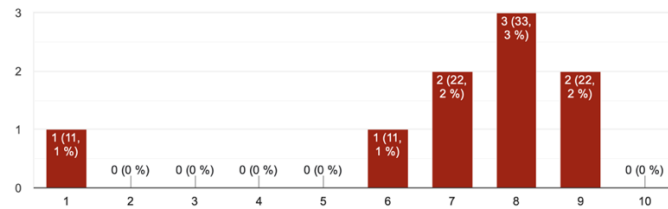
Full derivació genèric
9 respostes

GRUP MOTOR	GRUP PERSONES EXPERTES
<p>Definir bé el concepte preocupació</p> <p>el trobo correcte</p>	<p>estupendo! junto a la fecha de inicio (primera entrevista) la fecha en la que se celebra la RGF y la de la finalización del proceso.</p> <p>Contemplar si hay algun aspecto a tener en cuenta en relación a los idiomas. Respecto a la preocupación creo que habría que distinguir (y recoger) entre la preocupación de la familia y la de la profesional/servicio que deriva. Quizá el punto de "requisitos mínimos" pueda llevar a equivocación: debe quedar claro que definirlos es una excepción para aquellos casos de protección.</p> <p>el genograma es suficiente muy basico; los apartados despues de "preocupación" no hacen falta, solamente la ultima "altres informacions relevants"</p>

FULL DE DERIVACIÓ PER ADOLESCENTS

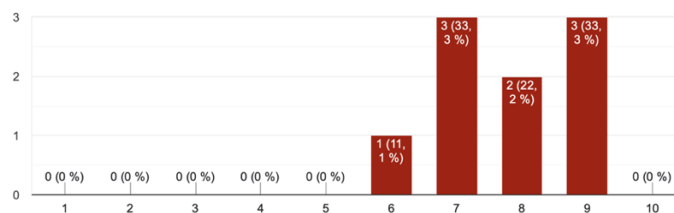
Full derivació adolescents
9 respostes

GRUP MOTOR	GRUP PERSONES EXPERTES
<p>Definir bé el concepte preocupació</p> <p>no l'he trobat</p>	<p>Nombre del menor? Quizá mejor "Nombre del joven y/o adolescente"... es posible trabajar este tipo de Reuniones con jóvenes de entre 18 y 21 años, por lo que ya dejaría de ser menor</p> <p>Contemplar si hay algun aspecto a tener en cuenta en relación a los idiomas. Respecto a la preocupación creo que habría que distinguir (y recoger) entre la preocupación de la familia y la de la profesional/servicio que deriva. Quizá el punto de "requisitos mínimos" pueda llevar a equivocación: debe quedar claro que definirlos es una excepción para aquellos casos de protección.</p> <p>el genograma es suficiente muy basico; los apartados despues de "preocupación" no hacen falta, solamente la ultima "altres informacions relevants"</p>

PROJECTE DEFINITIU

Projecte definitiu
9 respostes

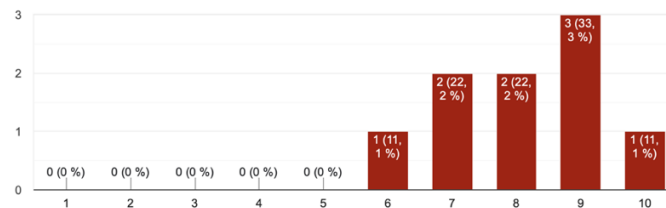

GRUP MOTOR	GRUP PERSONES EXPERTES
<ul style="list-style-type: none"> • HI ha una part molt bona i una altra que és la de mirada al futur més pobre i que caldria concretar • Acabar de tancar-lo • És potent si ens el creiem i 	<ul style="list-style-type: none"> • El proyecto está bien. Mi principal reparo es: que se transmite una posición centrada en los servicios/profesionales. Es sutil, pero no es lo mismo "donar protagonisme", que reconocer o respetar o potenciarlo - se habla de la RGF como una técnica, y no comparto esa perspectiva. Es algo más amplio que una técnica, no un "instrumento" más a disposición de los profesionales. Es un modelo, un cambio de paradigma, una perspectiva diferente, que tiene una parte "técnica", pero no solo, y esto trasciende su "utilización" por los profesionales. - el "riesgo", sabiendo que el proyecto en sí mismo ya es un gran avance, es construir un modelo centrado que no deja de pivotar en los profesionales, cuando en otros contextos, en especial en su origen, donde las RGF las facilitan también personas no profesionales. - si el proyecto "definitivo" es algo que se puede modificar todavía, incluiría una mención

<p>apostem per la RGF. Ens falta aquest pas més definitiu</p>	<p>expresa a ser parte (impulsores) de la red catalana, el trabajo en red, el compartir/diseminar la experiencia con otras iniciativas, y también al haber participado en algún encuentro europeo, y haber promovido y organizado el último. No me refiero al haberlo explicado en jornadas y congresos, que ya está incluido. Y no lo planteo tanto por un tema de "resultados/impacto" (que también), como por tener en cuenta y transmitir la dimensión de red, de cooperación y de construcción, trascendiendo el propio "servicio"/comarca.</p> <ul style="list-style-type: none"> En general prefiero la definición "modelo" en vez de "tecnica" para todo el texto; 3.2 en GB y Holanda tienen la ley de proponer la RGF antes de implementar previamente otras intervenciones; al final escribiría algo sobre la creación de la xarxa y ser miembro de la xarxa y el congreso europeo de 2022 con la participación de 11 países
---	--

ESQUEMA DEL PROCÉS RGF I FASES

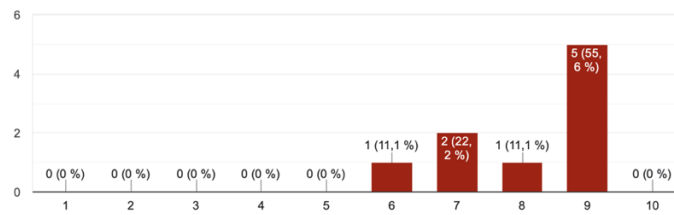
Procés RGF i Fases
9 respuestas

Grup motor	Grup persones expertes
<ul style="list-style-type: none"> Bon document, que ajuda quan en fas una rgf Es una mica farragós haver d'explicar la a tots els que han d'assistir a una rgf. No sé si es podria simplificar 	<ul style="list-style-type: none"> La RGF la puede activar una persona sin ser profesional. Algún miembro familiar, amigo, etc... Al proyecto deberían tener acceso personas no profesionales. Es por ello que la activación puede venir de la propia familia. :) Convendría algún contexto temporal orientativo de cuánto dura cada fase. Las únicas referencias son respecto a los plazos del envío del plan de acción y de la revisión. Creo que ayuda a encauzar incertidumbres En total muy tecnico como pasos... Depende para que lo necesitaís. Preparación: activación de la red / de recursos de la familia; a los menores en la fase de preparación se define una persona de apoyo durante todo el proceso de la reunión; en la ronda de información: les facilitadors y la persone representante de la familia hace la bienvenida a todos los que han venido. La rgf es "propiedad de la familia"; despues de que ha explicado la/el profesional hablan los genitors y despues los menores; la rgf de revisión, si todo del plan de acción se ha cumplido pueden celebrar el exito todos juntos; 3.2: cuando quedan solos en esa fase, elijen un-a moderador-a desde su grupo quien maneja el proceso del plan d'acción

ESQUEMA PLA D'ACCIÓ

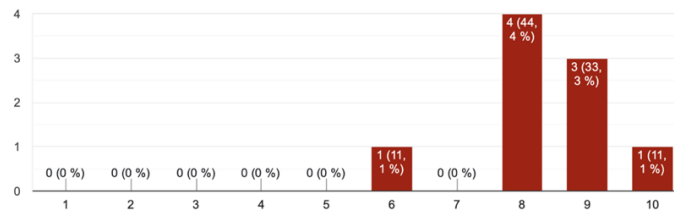
Esquema pla d'acció
9 respostes

GRUP MOTOR	GRUP PERSONES EXPERTES
<ul style="list-style-type: none"> El trobo molt correcte 	<ul style="list-style-type: none"> sólo orientativo para la familia. Igual que el punto anterior (frase corta entre paréntesis)

ECO-MAPES

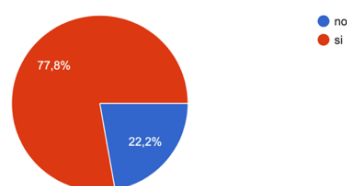
Eco-mapes
9 respostes

GRUP MOTOR	GRUP PERSONES EXPERTES
<ul style="list-style-type: none"> Mirar que siguin útils i el de la casa o l'arbre... Nos é si el veig massa El trobo correcte Molt interessant que n'hi hagi de diversos, depenent a qui vagi dirigit 	<ul style="list-style-type: none"> Me parecen bien. Se pueden buscar y construir diferentes plantillas en función de la situación No entiendo el eco mapa de los jovenes

ALTRES MATERIALS

consideres que falten per elaborar altres materials?
9 respostes

GRUP MOTOR	GRUP PERSONES EXPERTES
<p>El 77% considera que falten per elaborar altres materials. Consideren que falten:</p>	<p>El 100% considera que falten per elaborar altres materials, p.e.:</p>
<ul style="list-style-type: none">• Vídeo de difusió del projecte• Un document orientatiu de les preocupacions i potencialitats que poden veure altres professionals que poden participar a una RGF• El full de seguiment no recordàvem que existia, reformulat pot ser una bona eina• Tríptic més visual, per les famílies, pels professionals...• Algun document que reculli els pactes que s'han establert a la reunió de revisió.• Materials més consistents perquè no els haguem de crear de nou cada vegada• La documentació s'ha d'anar revisant, actualitzant i millorant.• També tenim material de difusió	<ul style="list-style-type: none">• La hoja de evaluación del proceso a rellenar por la familia al final de la RGF, pero creo que estáis en ello• Una guía más sencilla y visualmente atractiva para las familias• Una hoja de firmar de protección de datos; listado de participantes; un texto general de invitación;